□□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ 1341/2016

□□□ 2017 □.□

□□□ □□□

ይዘት
ክፍል አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች
ክፍል ሁለት፡ ታክስ ስለመጣል እና ከታክስ ነጻ ስለማድረግ ክፍል ሶስት፡ ስለመመዝገብ
ክፍል አራት፡ ስለአቅርቦት
ክፍል አምስት፡ ዕቃን ወደ ሀገር ስለማስገባት
ክፍል ስድስት፡ ተቀናሽ የግብዓት ታክስ
ክፍል ሰባት፡ ልዩ ሁኔታዎች
ክፍል ስምንት፡ ማስተካከያ ስለማድረግ

ክፍል ዘጠኝ፡ የተጨማሪ እሴት ታክስን የተጣራ ተከፋይ ሒሣብ ስለማስላት ክፍል አስር፡ ተመላሽ
ክፍል አስራ አንድ፡ የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች
ክፍል አስራ ሁለት፡ የአስተዳደር እና የሥነ - ሥርዓት ደንቦች
ክፍል አስራ ሶስት፡ ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች

ክፍል አንድ፡ ጠቅላላ ድንጋጌዎች
• ትርጓሜ
• የተፈጻሚነት ወሰን
• ታክሱን የመሰብሰብ ስልጣን
• የግብይት ዋጋ
• በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት
• ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ

1. የተፈጻሚነት ወሰን
o በኢትዮጵያ የግዛት ክልል ውስጥ በሚከናወን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፤
o ታክስ በሚከፈልበት ወደ ሀገር በሚገባ ዕቃ፣ እና
o በቀጥታ በገዢው ታክስ በሚከፈልበት ኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የስራ ቦታ በሌለው ሰው ከውጭ ሀገር ሆኖ ኢትዮጵያ ውስጥ ላለ ሰው በሚከናወን ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት
2. ታክሱን የመሰብሰብ ስልጣን
o እንደአግባብነቱ የገቢዎች ሚኒስቴር ወይም የጉምሩክ ኮሚሽን፣
o የገቢዎች ሚኒስቴር ታክስን እንዲወስኑ እና እንዲሰበስቡ ለክልል እና ለከተማ አስተዳደር የገቢዎች ቢሮዎች ውክልና ሊሰጥ ይችላል፡፡

3. የግብይት ዋጋ
o የአንድ አቅርቦት የግብይት ዋጋ ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ጠቅላላ ድምር ይሆናል፡-
• ማናቸውም ሰው በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለአቅርቦቱ የከፈለው ወይም የሚከፍለው የገንዘብ መጠን፣
• ማናቸውም ሰው በቀጥታም ሆነ በተዘዋዋሪ መንገድ ለአቅርቦቱ በዓይነት የከፈለው ወይም የሚከፍለው ትክክለኛ የገበያ ዋጋ፤
• የዕቃ አቅርቦትን በሚመለከት የዕቃው አቅርቦት ለተፈጸመበት የእቃ መያዣ የተከፈለውን ወይም የሚከፈለውን እና የዕቃው መያዣ ሲመለስ ተመላሽ የሚደረገውን ተቀማጭ ገንዘብ፤
• ለአቅርቦቱ የተከፈለው ወይም የሚከፈለው የአገልግሎት ክፍያ፣ እና

• በአቅርቦቱ ምክንያት የተከፈለው ወይም የሚከፈለው ማናቸውም ቀረጥ፣ የኤክሳይዝ ታክስ፣ ሱር ታክስ፣ የአገልግሎት ክፍያ እና ሌሎች ክፍያዎች፡፡
o የአቅርቦቱ የግብይት ዋጋ በአቅርቦቱ ላይ የተከፈለውን ወይም ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ አይጨምርም፡፡
o ከአቅርቦቱ የግብይት ዋጋ ላይ አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ የተፈቀደው የዋጋ ቅናሽ ወይም ተመላሽ ተቀናሽ መደረግ አለበት፡፡
o አቅርቦቱ ከተከናወነ በኋላ ከአቅርቦቱ ዋጋ ላይ የተፈቀደው ተቀናሽ፣ ተመላሽ ወይም ሌላ ማስተካከያ የተጨማሪ እሴት ታክስ በማነሱ ወይም በመብለጡ ምክንያት በአዋጁ አንቀጽ ፵፫ እና ፵፬ በተመለከተው የማስተካከያ ድንጋጌ መሠረት ይሰላል፡፡

የግብይት ዋጋ … የቀጠለ

o ለዕቃ መያዣ የሚከፈለውን የተቀማጭ ገንዘብ ሳይጨምር ሌላ ተቀማጭ ገንዘብን በተመለከተ አቅራቢው ለአቅርቦቱ ክፍያ እንዲውል ካላደረገ በስተቀር የአቅርቦቱ የግብይት ዋጋ ይህን በተቀማጭ ገንዘብነት የተከፈለውን ወይም የሚከፈለውን የገንዘብ መጠን አይጨምርም።
o ከአቅርቦት ጋር በተያያዘ የተከፈለ ወይም ሊከፈል የሚገባ መያዣ (ተቀማጭ) ለአቅራቢው ቀሪ እንዲሆን ከተደረገ ውርስ በተደረገበት ጊዜ አቅራቢው የአገልግሎት አቅርቦት እንዳከናወነ ይቆጠራል፡፡
o የዱቤ ግዢ ስምምነት ወይም የፋይናንስ ሊዝን በሚመለከት የዕቃው አቅርቦት ዋጋ በስምምነቱ ወይም በኪራዩ ውል መሠረት የሚከፈለውን የፋይናንስ አገልግሎት ክፍያ አይጨምርም፡፡

4. በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት
o ይህ ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው፡-
• የተመዘገበ ሰው ቢሆንም ባይሆንም፤ አቅርቦቱ የተከናወነው ኢትዮጵያ ውስጥ በቋሚነት የሚሠራ ድርጅት ሳይኖረው ከኢትዮጵያ ውጪ ሆኖ ታክስ
የሚከፈልበትን የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ በሚያከናውን ሰው አማካኝነት፣
• አቅርቦቱ የተሰጠው ለተመዘገበ ሰው፣ ለመንግስት ተቋም ወይም
ከፍተኛ ግብይት ላለው ያልተመዘገበ ሰው ከሆነ፣ እና
• አቅርቦቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ የንግድ ሥራ ቦታ ቢሰጥ ኖሮ
ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የሆነ እንደሆነ፣

በቀጥታ በገዢው … የቀጠለ

• የተመዘገበ ወይም ከፍተኛ ግብይት ያለው ያልተመዘገበ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ እና ከኢትዮጵያ ውጪ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያከናውን ሆኖ፤ ከኢትዮጵያ ውጪ የሚያከናውነው የስራ እንቅስቃሴ ኢትዮጵያ ውስጥ ላለው የሥራ እንቅስቃሴ የውስጥ አገልግሎት የሚሰጥ ከሆነ፤
o ለታክስ ህጉ አፈጻጸም በውጭ ሀገር የሥራ ክፍል እና በኢትዮጵያ የስራ ክፍል መካከል የተደረገው አቅርቦት በሁለት ግንኙነት ባላቸው ሰዎች መካከል የተከናወነ ግብይት ሆኖ ይቆጠራል፡፡

5. ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ
o ማናቸውም በተከታታይነት ወይም በመደበኛነት እና በሙሉ ወይም በከፊል የግብይት ዋጋን በማስከፈል አንድ ሰው ለሌላ ሰው የሚያቀርበው ወይም ለማቅረብ የሚፈልገው ዕቃ ወይም አገልግሎት ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ይሆናል፡፡
ሌሎች የታክስ ህጉ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ይሆናሉ
o ማናቸውም ሰው ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በማስጀመር፣ በማቋረጥ ወይም መልሶ በማደራጀት ረገድ የሚያከናውነው ማናቸውም ሥራ ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት የተከናወነ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡

ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ … የቀጠለ

o የሚከተሉት ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ ሆነው አይቆጠሩም፡-
• ተቀጣሪ የሚያከናውነው ሥራ፣
• ለማናቸውም ግለሰብ ለትርፍ ጊዜ ማሳለፊያ ወይም ለመዝናናት
የሚያከናውነው እንቅስቃሴ፣ ወይም
• ከግለሰብ ውጪ ማናቸውም ሌላ ሰው ለማህበርተኞቹ ወይም ለባለቤቶቹ
ወይም ግንኙነት ላላቸው ሰዎች ጥቅም የሚያከናውነው የትርፍ ጊዜ ማሳለፊያ ወይም የመዝናኛ እንቅስቃሴ፡፡

ክፍል ሁለት፡ ታክስ ስለመጣል እና ከታክስ ነጻ ስለማድረግ
• የተጨማሪ አሴት ታክስ ስለመጣል
• ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚሆንበት አቅርቦት
• ከታክስ ነጻ የሆኑ አቅርቦቶች
• ከታክሱ ነጻ የሆነ ወደ ሀገር የሚገባ ዕቃ

1. የተጨማሪ እሴት ታክስ ስለመጣል
o ከዚህ በታች በተዘረዘሩት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ተጥሏል፡-
• በተመዘገበ ሰው የሚከናወን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፤
• ማናቸውም ሰው ወደ ሀገር በሚያስገባው ዕቃ፤ እና
• ለተመዘገበ ሰው፣ ለመንግሥት ተቋም ወይም ከፍተኛ ግብይት ላለው ያልተመዘገበ
ሰው የሚቀርብ በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፡፡
o የተጨማሪ እሴት ታክስ የማስከፈያ መጣኔ፡-
• ከአዋጁ ጋር በተያያዘው ሰንጠረዥ 1 ለተመለከቱ አቅርቦቶች ዜሮ በመቶ
• ነጻ ከተደረጉት በስተቀር በሌሎች ማናቸውም አቅርቦቶች ላይ 15 በመቶ
o ከአዋጁ ጋር በተያያዘው ሰንጠረዥ 2 እና 3 የተመለከቱ አቅርቦቶች እና ወደ አገር የሚገቡ ዕቃዎች ከታክሱ ነጻ ናቸው፡፡

o አንድ አቅርቦት ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግለት እንዲሁም ከታክሱ ነጻ የተደረገ ከሆነ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ብቻ ተፈጻሚ እንዲሆንለት ይደረጋል፡፡
o ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ ተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ የሚቋቋመው አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ ሲሆን፣ ወደ ሀገር በሚገባ አቅርቦት ላይ ደግሞ አቅርቦቱ ወደ ሀገር በገባበት ጊዜ ነው፡፡
o የተመዘገበው ሰው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ከሆነው ሰው መልሶ የመጠየቅ መብት አለው፡፡
ሆኖም ግን ከመመዝገቡ በፊት ያከናወነውን ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ አይጨምርም፡፡

ክፍል ሶስት፡ ስለመመዝገብ
• የመመዝገብ ግዴታ
• በፈቃደኝነት ስለመመዝገብ
• የምዝገባ አፈጻጸም
• የተመዘገበ ሰው ግዴታዎች
• የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ሲያቆም ስለሚሰጥ ማስታወቂያ

ክፍል ሶስት፡ ስለመመዝገብ… የቀጠለ

• የመመዝገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች በመሆን ምክንያት የሚቀርብ የምዝገባ ሥረዛ ማመልከቻ
• ምዝገባው የተሰረዘበት ሰው ግዴታዎች
• ምዝገባ በሚሠረዝበት ጊዜ እንደተከናወኑ ስለሚቆጠሩ ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች

1. የመመዝገብ ግዴታ
o ማናቸውም ሰው ከዚህ በታች የተዘረዘረውን የሚያሟላ ከሆነ የመመዝገብ ግዴታ አለበት፡፡
• በማናቸውም የ12 ወራት ጊዜ መጀመሪያ በዚህ ሰው የሚከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ጠቅላላ ድምር ከብር 2 ሚሊዮን (ሁለት ሚሊዮን ብር)
ሊበልጥ እንደሚችል የሚያሳምን ምክንያት ሲኖር፣ ወይም
• በማናቸውም የ12 ወራት ጊዜ መጨረሻ ወይም ከዚህ ባነሰ ጊዜ ውስጥ በዚህ ሰው የተከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ጠቅላላ ድምር ከብር 2 ሚሊዮን
(ሁለት ሚሊዮን ብር) የሚበልጥ ሆኖ ሲገኝ፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን አንድ ሰው የመመዝገብ ግዴታ ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን መድረሱን በሚያሰላበት ጊዜ ከዚህ ሰው ጋር ግንኙነት ያለው ሰው ያከናወነውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ጨምሮ መደመር አለበት፡፡

o አንድ ሰው የመመዝገብ ግዴታ የሚያስከትለው የገንዘብ መጠን ላይ መድረሱ በሚሰላበት ጊዜ የሚከተሉት ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች ከግምት ውስጥ አይገቡም፡-
• ይህ ሰው ለሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ጥቅም ላይ የዋለን የካፒታል ዕቃ ሽያጭ የሚመለከት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፣
• አንድ ሰው የሚያከናውነውን ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በከፊል ወይም ሙሉ በሙሉ በመሸጡ ምክንያት ወይም ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በዘላቂነት በማቆሙ ምክንያት የሚኖረውን
ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት፡፡
የዚህ ሰው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በሙሉ ወይም በከፊል ገዝቶ መሸጥ በሚሆንበት ጊዜ ግን ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

የመመዝገብ ግዴታ… የቀጠለ

o የመመዝገብ ግዴታ ያለበት ሰው የመመዝገብ ግዴታ ከሚኖርበት ቀን አንስቶ በ7 ቀናት ውስጥ የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ ለታክሱ ባለስልጣን የምዝገባ ማመልከቻ ማቅረብ አለበት።
o ለታክሱ የመመዝገብ ግዴታ ከንግድ ሥራ ወይም በተመሳሳይ አቅርቦት ሥራ ላይ ከተሰማራ የንግድ ሥራ ጋር ተወዳዳሪ በሆነ አኳኃን በመደበኛነት በእቃ አቅርቦት ወይም አገልግሎት በመስጠት ሥራ ላይ የተሰማራን የመንግስት ተቋም አይጨምርም። ይሁንና ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የሚያከናውን የመንግሥት ተቋም በፈቃደኝነት ለመመዝገብ ሊያመለክት ይችላል።

2. በፈቃደኝነት ስለመመዝገብ
o የመመዝገብ ግዴታ የሌለበት ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የሚያከናውን
ከሆነ ወይም ለማከናወን ያቀደ ከሆነ በፈቃደኝነት ለመመዝገብ ለታክሱ
ባለስልጣን ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
o አንድ ሰው የምዝገባ ማመልከቻ ሊያቀርብ የሚችለው በዓመቱ ያከናወነው ወይም
ሊያከናውን የሚችለው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦቱ ዋጋ ከብር 1 ሚሊዮን
(አንድ ሚሊዮን ብር) የሚበልጥ ሲሆን ነው፡፡
o ማመልከቻው የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም መቅረብ አለበት፡፡

3. የምዝገባ አፈጻጸም
o የምዝገባ ማመልከቻ የቀረበለት የታክስ ባለስልጣን አመልካቹ የመመዝገብ ግዴታ ያለበት መሆኑን ሲያምንበት ይመዘግበዋል፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን የመመዝገብ ግዴታ ያለበት ሰው በአዋጁ በተመለከተው ጊዜ ውስጥ ለመመዝገብ ማመልከቻ ያላቀረበ መሆኑን ሲያረጋግጥ በራሱ ውሳኔ እንዲመዘገብ ያደርጋል፡፡
o የታክሱ ባልስልጣን በፈቃደኝነት ለመመዝገብ ማመልከቻ ያቀረበ ሰው የሚከተሉትን ሁኔታዎች ማሟላቱን ሲያረጋግጥ መመዝገብ አለበት፡፡
• አመልካቹ በዓመቱ ያከናወነው ወይም ሊያከናውን የሚችለው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦቱ ዋጋ ከብር 1 ሚሊዮን በላይ መሆኑን፣

- ✓ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□
- ✓ □□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□-
  - □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□
  - □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□
- ✓ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□

የምዝገባ አፈጻጸም … የቀጠለ

o የታክሱ ባለሥልጣን የምዝገባ ማመልከቻ ከቀረበለት ቀን አንስቶ በ፳፩ ቀናት ውስጥ በቀረበው ማመልከቻ ላይ የሰጠውን ውሳኔ የሚገልዕ ምላሽ ለአመልካቹ መስጠት አለበት፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን ለተመዘገበው ሰው በደንቡ የተዘረዘሩ መረጃዎችን የያዘ የተጨማሪ እሴት ታክስ የምስክር ወረቀት መስጠት አለበት፡፡
o ከአንድ የንግድ ሥራ ቦታ በላይ ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው ለእያንዳንዱ የንግድ ሥራ ቦታ የሚያገለግል የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የምስክር ወረቀት ይፋዊ ቅጂ እንዲሰጠው ለታክሱ ባለስልጣን ማመልከቻ ማቅረብ የሚችል ሲሆን፣ የታክሱ ባለስልጣንም ይፋዊ ቅጂ ወይም ቅጂዎችን መስጠት አለበት፡፡

የምዝገባ አፈጻጸም … የቀጠለ

o ለህጉ አፈጻጸም አንድ ሰው ‹‹የተመዘገበ ሰው›› ነው ሊባል የሚችለው፡-
• ግዴታ ኖሮበትም ይሁን በፈቃደኝነት ለተመዘገበ ሰው በዚህ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ላይ ከተመለከተው ቀን ጀምሮ፣
ወይም
• ግዴታ ኖሮበት ለምዝገባ ማመልከቻ ሳያቀርብ በታክስ ባለስልጣኑ ውሳኔ መሰረት የተመዘገበን ሰው በተመለከተ ይህ ሰው የመመዝገብ ግዴታ
ከተጣለበት የመጀመሪያ ቀን ጀምሮ ነው፡፡

4. የተመዘገበ ሰው ግዴታዎች
o ታክስ የሚከፈልበትን የስራ እንቅስቅሴ በማይንቀሳቀስ የሥራ ቦታ የሚያከናውን
ማናቸውም የተመዘገበ ሰው፡-
• ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ በሚያካሂድበት ዋንኛ የስራ ቦታ በግልጽ በሚታይ
ሥፍራ ዋናውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የምስክር ወረቀት የመለጠፍ፣
• የተሰጠውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ የምስክር ወረቀት ቅጂ ታክስ
የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በሚያካሂድባቸው ሌሎች የስራ ቦታዎች ሁሉ በግልጽ በሚታይ ሥፍራ የመለጠፍ ግዴታ አለበት፡፡
o የተመዘገበ ሰው ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበበትን ዝርዝር መረጃ ታክስ የሚከፈልበትን ስራ በሚያከናውንበት ዌብሳይት፤ የማህበራዊ ሚዲያ እና ሌላ የኤሌክትሮኒክ መድረክ ላይ ማስፈር አለበት፡፡

- □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □30 □□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□
  - ✓ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□
  - ✓ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □□ □□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□□□□□ □□□□□
  - ✓ □□□□□□□ □□ □□□□ □□ □□□□ □□
  - ✓ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□

5. የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ሲያቆም ስለሚሰጥ ማስታወቂያ
o የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ማከናወኑን ሲያቆም ይህንኑ ለታክሱ ባለስልጣን ማስታወቅ አለበት፡፡
o የተመዘገበ ሰው የሚሰጠው ማስታወቂያ፡-
• የተፈቀደውን ቅጽ በመጠቀም የሚቀርብ፣
• የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ማከናወኑን ያቆመበትን ቀን፣
• ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ማከናወን ካቆመበት ቀን ጀምሮ በሚቆጠር 12 ወራት ውስጥ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለማከናወን ፍላጐት ያለው ወይም የሌለው መሆኑን የሚገልጽ፣ እና
• የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ካቆመበት ቀን አንስቶ በሰባት ቀናት ውስጥ መቅረብ አለበት፡፡

- □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□
- □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □12 □□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□
- □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□□□□

የተመዘገበ ሰው ሲያቆም ስለሚሰጥ ማስታወቂያ… የቀጠለ

o ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የማከናወኑን ተግባር በጊዜያዊነት ያቋረጠ የተመዘገበ ሰው የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም ምዝገባው ለ12 ወራት እንዲታገድለት ሊያመለክት ይችላል፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን እንዲታገድለት ማመልከቻ ያቀረበው የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ማከናወኑን ያቋረጠ መሆኑን እና ማመልከቻው ከቀረበበት ጊዜ
ጀምሮ በሚቆጠር የ12 ወራት ጊዜ ውስጥ መልሶ ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት
የሚያከናውን መሆኑን ሲያምንበት ምዝገባውን ሊያግድ ይችላል፡፡
o የተመዘገበ ሰው ምዝገባ ሊታገድ የሚችለው በደንቡ በሚዘረዘሩ ሁኔታዎች እና ግዴታዎች እንዲሁም የታክሱ ባለስልጣን ለተመዘገበው ሰው በሚሰጠው የእገዳ ማስታወቂያ በሚዘረዘሩ ሁኔታዎች እና ግዴታዎች መሰረት ይሆናል፡፡

6. የመመዝገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች በመሆን ምክንያት የሚቀርብ የምዝገባ ሥረዛ ማመልከቻ

o የተመዘገበ ሰው የሚያከናውነው ዓመታዊ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ዋጋ
የመመዝገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን ሲወርድ የተመዘገበው ሰው የተፈቀደውን ቅጽ በመጠቀም ምዝገባው እንዲሰረዝለት ሊያመለክት ይችላል፡፡
o ምዝገባ እንዲሰረዝ ጥያቄ ሊቀርብ የሚችለው ምዝገባው ከተከናወነበት ቀን ጀምሮ ከሚቆጠር የ2 ዓመት ጊዜ በኋላ ነው።
ለተጨማሪ እሴት ታክስ የመመዝገብ ግዴታ ያለበት መሆኑን በማመን በስህተት የተመዘገበ
ሰው የምዝገባ ሥረዛ ማመልከቻውን ከተመዘገበበት ቀን በኋላ የመጀመሪያውን የተጨማሪ
እሴት ታክስ ገቢ ማስታወቂያ ማቅረብ ከሚገባው ቀን በፊት ሊያቀርብ ይችላል፡፡

ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች… የቀጠለ

o የታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው በአንድ ዓመት ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ዋጋ የመመዝገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች መሆኑን ሲያምንበት የጽሁፍ ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ሊሰርዝ ይችላል፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው በአንድ ዓመት ውስጥ ያከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ጠቅላላ ዋጋ የመመዝገብ ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች ሲሆን፣ እንዲሁም ከሚከተሉት ሁለቱ ወይም አንዱ መፈጸማቸውን ሲያምንበት በራሱ ተነሳሽነት ለተመዘገበው ሰው የጽሑፍ ማስታወቂያ በመስጠት ምዝገባውን ሊሠርዝ ይችላል፡

ግዴታን ከሚያስከትለው የገንዘብ መጠን በታች… የቀጠለ

• የተመዘገበው ሰው ተገቢ የሆኑ የተጨማሪ እሴት ታክስ መረጃዎችን ወይም በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ሰነዶችን ያለመያዙን ፣
• የተመዘገበው ሰው በመደበኛነት እና በአስተማማኝነት የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን የማያስታውቅ መሆኑን ሲያምንበት፣ ፡

7. ምዝገባው የተሰረዘበት ሰው ግዴታዎች
o የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የተሰረዘበት ሰው የሚከተሉትን የመፈጸም ግዴታ አለበት፡-
• ታክስ የሚከፈልበትን የስራ እንቅስቃሴ ለማከናወን የሚጠቀምባቸውን ማናቸውንም ሰነዶች እና ማናቸውንም ዌብሳይት፤ ማህበራዊ ሚዲያ ወይም ሌላ የኤሌክትሮኒክ
መድረክ ጨምሮ በማናቸውም መልኩ ይህ ሰው ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ
መሆኑን የሚገልጹ ድርጊቶችን ወዲያውኑ ማቆም፣
• ምዝገባው ከተሰረዘበት ቀን አንስቶ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ወይም የታክሱ ባለስልጣን በሚሰጠው የጽሑፍ ማስታወቂያ በሚገለጽ ቀደም ያለ ሌላ ጊዜ ውስጥ፣ የመጨረሻውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የገቢ ማስታወቂያ ማቅረብ እና የሚፈለግበትን የተጨማሪ እሴት ታክስ መክፈል፣ እና

ምዝገባው የተሰረዘበት ሰው ግዴታዎች … የቀጠለ

• የተሰጠውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ዋና የምዝገባ የምስክር ወረቀት እና የዚህን የምስክር ወረቀት ይፋዊ ቅጂዎች ወዲያውኑ ለታክሱ ባለስልጣን የመመለስ፡፡
o የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን በማስታወቅ እና የተጨማሪ እሴት ታክስን በመክፈል ረገድ ያለበትን ግዴታ ጨምሮ ምዝገባው ጸንቶ በነበረበት ጊዜ ውስጥ ካከናወናቸው ተግባራት ወይም ካልፈጸማቸው ግዴታዎች ጋር በተያያዘ የሚኖርበት ግዴታ እና ተጠያቂነት ምዝገባው በመሰረዙ ምክንያት ቀሪ አይሆንም፡፡ o ምዝገባው በሚሰረዝበት ቀን ያልተቀናነሰው የግብአት ታክስ በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፵፱ በተመለከተው መሠረት ተመላሽ እንዲሆን ይደረጋል፡፡

8. ምዝገባ በሚሠረዝበት ጊዜ እንደተከናወኑ ስለሚቆጠሩ ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች
o የተመዘገበ ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ የተሰረዘ እንደሆነ ምዝገባው በተሰረዘ ጊዜ በእጁ የሚገኙትን የንግድ ዕቃዎች እና የካፒታል እቃዎች አቅርቦት እንዳከናወነ ይቆጠራል፡፡
እነዚህ ዕቃዎች ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች እንደሆኑ የሚቆጠረው የተመዘገበው ሰው
እነዚህን የንግድ ዕቃዎች ወይም የማምረቻ ግብዓቶች ወይም የካፒታል ዕቃዎች ሲገዛ ወይም ወደ
ሀገር ሲያስገባ ለከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ ተቀናሽ (ክሬዲት) ያገኘ እንደሆነ ነው፡፡
o የተመዘገበው ሰው ምዝገባው ከመሰረዙ በፊት ባለው ጊዜ የንግድ ዕቃዎችን ወይም የማምረቻ ግብዓቶችን ወይም የካፒታል ዕቃዎች ታክስ የሚከፈልባቸው አቅርቦቶች ያከናወነ እንደሆነ ተደርጐ ይቆጠራል፡፡

ምዝገባ በሚሠረዝበት ጊዜ እንደተከናወኑ ስለሚቆጠሩ... የቀጠለ

o ምዝገባው በተሰረዘ ጊዜ የንግድ ዕቃዎች በእጁ የሚገኙ የተመዘገበ ሰው እነዚህን ዕቃዎች በሚገዛበት ወይም ወደ ሀገር በሚያስገባበት ጊዜ ለከፈለው የግብአት ታክስ ካገኘው ቅናሽ ጋር ተመጣጣኝ የሆነ የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡
o የተመዘገበ ሰው ምዝገባ በሚሰረዝበት ጊዜ በእጁ የሚገኙ የካፒታል ዕቃዎችን በሚመለከት ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር መሠረት የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡
ሀ x ለ

/ሐ
ሀ - የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃዎችን በገዛበት ጊዜ ያገኘው የግብአት ታክስ ተቀናሽ፣

ምዝገባ በሚሠረዝበት ጊዜ እንደተከናወኑ ስለሚቆጠሩ... የቀጠለ

ለ - በገቢ ግብር አዋጅ በተደነገገው መሠረት የሚወሰን የተመዘገበው ሰው ምዝገባ በተሰረዘበት ጊዜ የካፒታል ዕቃዎች ያላቸው የተጣራ የመዝገብ ዋጋ፣ እና
ሐ - ለካፒታል ዕቃዎቹ የተደረገው የመጀመሪያው ወጪ፡፡

ክፍል አራት፡ ስለአቅርቦት
• ቅይጥ አቅርቦቶች
• አቅርቦት ተከናወነ የሚባልበት ጊዜ
• የአቅርቦት እሴት
• በኢትዮጵያ የተከናወነ የዕቃ አቅርቦት
• በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት
• በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ አማካኝነት ከሩቅ የሚከናወን የአገልግሎት አቅርቦት

9. ቅይጥ አቅርቦቶች
o አገልግሎትን ከማቅረብ ጋር በተያያዘ የሚከናወን የዕቃ አቅርቦት የአገልግሎት
አቅርቦት እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡
o ከዕቃ አቅርቦት ጋር በተያያዘ የሚከናወን የአገልግሎት አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት
እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡
o በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፯ ንዑስ አንቀጽ (፩) (ሀ) መሠረት ከውጭ ሀገር የተሰጠ
አገልግሎት ዋጋ ውስጥ የአገልግሎት አቅርቦት ዋጋ የተካተተ ከሆነ የአገልግሎቱ አቅርቦት ከውጭ ሀገር የተሰጠ አገልግሎት እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡
o አንድ አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት እና የአገልግሎት አቅርቦት ከሆነ፣ የታክሱ
ባለስልጣን ምክንያታዊ በሆነ መንገድ አቅርቦቱ የዕቃ አቅርቦት ወይም የአገልግሎት አቅርቦት ተደርጐ የሚወሰድበትን ሁኔታ በመመሪያ ይወስናል፡፡

o አቅርቦቱ ከዚህ በታች የተዘረዘሩትን በሙሉ ወይም በከፊል የሚይዝ በሚሆንበት እና አንድ ግብይት የማይቀር የሌላ ግብይት አካል ሆኖ፤ የማይቀረው ግብይት የሌላኛው ግብይት አካል ካልሆነ በስተቀር እያንዳንዱ የአቅርቦቱ ክፍል ራሱን የቻለ አቅርቦት እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡
• አቅርቦቱ የተጨማሪ እሴት ታክስ የማስከፈያ መጣኔ ተፈጻሚ የሚደረግበት ሲሆን፣
• አቅርቦቱ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግለት ሲሆን፣
• አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነጻ በሚሆንበት ጊዜ፡፡
o በዱቤ ግዥ ወይም በፋይናንስ ሊዝ ውል ለሚቀርብ ዕቃ ራሱን የቻለ ክፍያ ሆኖ የተካተተ እና ለአቅርቦቱ ተጠቃሚ የተገለጸ የወለድ ክፍያን የሚጨምር ሲሆን፣ የዚህ ዓይነቱ አቅርቦት የዕቃ አቅርቦት እና የፋይናንስ አገልግሎትን የያዘ ሁለት አቅርቦት እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡

10. አቅርቦት ተከናወነ የሚባልበት ጊዜ
o በአዋጁ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ አቅርቦቱ ተከናወነ የሚባለው ከሚከተሉት በቀደመው ጊዜ ነው፡-
• ለአቅርቦቱ የታክስ ደረሰኝ በተሰጠበት ቀን፣
• ለአቅርቦቱ ማናቸውም ዓይነት ክፍያ (ከፊል ክፍያን ጨምሮ) በተፈጸመበት ቀን፣
• ከሚከተሉት አንዱ በተፈጸመበት ቀን፡-
• የዕቃ አቅርቦትን በሚመለከት፣ የዕቃው ርክክብ በተፈጸመበት ወይም ዕቃው ለአቅርቦቱ ተቀባይ ዝግጁ በሆነበት ቀን፣ ወይም
• የአገልግሎት አቅርቦትን ወይም በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት በሚመለከት፣ አገልግሎት የመሰጠቱ ተግባር ሲጠናቀቅ፡፡

- □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□□ □□□□□□□
- □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□-
  - ✓ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□
  - ✓ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□

አቅርቦት ተከናወነ የሚባልበት ጊዜ …የቀጠለ
o ለዚህ የህጉ አፈጻጸም ‹‹በተወሰነ ጊዜ ልዩነት የሚከናወን አቅርቦት›› ማለት፡-
• በዱቤ ግዥ ወይም በፋይናንስ ሊዝ ውል መሠረት የሚቀርብ ዕቃ፣ ወይም
• የሚከተሉትን የሚያሟላ የአገልግሎት አቅርቦት፡-
• በዕቃ ኪራይ ውል የተሰጠ ፤ ወይም
• ክፍያው በተወሰነ ጊዜ ልዩነት እንዲፈጸም በሚያዝ ውል ወይም ሕግ
መሠረት በየደረጃው የሚፈጸም አቅርቦት፡፡

11. የአቅርቦት እሴት
o በዚህ አዋጅ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ የአቅርቦት እሴት ነው የሚባለው ለአቅርቦቱ
የተከፈለው የግብይት ዋጋ ነው፡፡
o የተመዘገበ ሰው አቅርቦቱን ያከናወነው ግንኙነት ላለው ሰው ከአቅርቦቱ ትክክለኛ
የገበያ ዋጋ በታች በሆነ ዋጋ (በነጻ የተከናወነ አቅርቦት ጭምር) የሆነ እንደሆነ
የአቅርቦቱ ዋጋ እንደሆነ የሚቆጠረው አቅርቦቱ በተከናወነ ጊዜ ያለው የአቅርቦቱ
ትክክለኛ የገበያ ዋጋ ይሆናል፡፡
o በዚህ አዋጅ በተለየ ሁኔታ ካልተደነገገ በስተቀር በነጻ የተከናወነ አቅርቦት ዋጋ ዜሮ
ይሆናል፡፡
o የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ሲያከናውን የተጨማሪ እሴት ታክሱን መጠን
ለይቶ ያላሳየ እንደሆነ የአቅርቦቱ ዋጋ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሰላል፡፡

□ - (□ x □)

□□□ □□□ □□□

□ - □□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□

□ - □□□□ □□□□□ □□□

- □□□□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□
- □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□

12. በኢትዮጵያ የተከናወነ የዕቃ አቅርቦት
o የዕቃ አቅርቦት በኢትዮጵያ ውስጥ ተከናውኗል ለማለት የሚቻለው፡-
• የትራንስፖርት አገልግሎትን የሚጨምር የዕቃ አቅርቦት ሲሆን፣ የትራንስፖርት አገልግሎቱ ከኢትዮጵያ የሚነሳ ሲሆን፣ ወይም
• ለሌላ ማናቸውም የዕቃ አቅርቦት፣ አቅራቢው ዕቃዎቹን በኢትዮጵያ ውስጥ ለገበያ ዝግጁ ሲያደርግ ይሆናል፡፡
o ታክስ የሚከፈልበትን የስራ እንቅስቃሴ ከኢትዮጵያ ውጪ የሚያከናውን እና በኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የስራ ቦታ የሌለው ሰው በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የታዘዘን ዕቃ በኢትዮጵያ ውስጥ አቅርቧል የሚባለው የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲሟሉ ይሆናል፡-

በኢትዮጵያ የተከናወነ የዕቃ አቅርቦት

• አቅራቢው ኢትዮጵያ ውስጥ እቃዎችን የሚስረክብ ወይም ግዢ የሚፈጽም፤ የሚያመቻች ወይም የሚያሰናዳ ሲሆን ፤
• አቅርቦቱ የተከናወነው በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ ሲሆን፤
• የኤሌክትሮኒክ ማከፋፈያ ገበያውን የሚያስተዳድረው ሰው ዕቃውን ለማቅረብ ወይም አቅርቦቱን ለማመቻቸት የሚያስፈልገውን ግዥ ከኢትዮጵያ የሚፈጽም ከሆነ፤ እና
• ዕቃዎቹ በኤክሳይዝ ታክስ አዋጅ ቁጥር 1186/2012 (እንደተሻሻለ) መሠረት የኤክሳይዝ ታክስ ያልተጣለባቸው ወይም የጉምሩክ ቀረጥ የማይከፈልባቸው ከሆነ፡፡
o አቅርቦቱ የተከናወነው በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ ሲሆን፤ የኤሌክትሮኒክ ማከፋፈያው ገበያ አንቀሳቃሽ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የዕቃ አቅርቦት እንደፈጸመ ይቆጠራል፡፡

13. በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት
o የአገልግሎት አቅርቦት በኢትዮጵያ ውስጥ ተከናውኗል ለማለት የሚቻለው አገልግሎቱ የተሰጠበት የአቅራቢው የንግድ ሥራ ቦታ በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኝ ሲሆን ነው፡፡
ሆኖም የሚከተሉት ሁኔታዎች ከተሟሉ በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበትን
አቅርቦት ሳይጨምር ታክስ የሚከፈልበትን የስራ እንቅስቃሴ ከኢትዮጵያ ውጪ የሚያከናውን እና በኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የሥራ ቦታ የሌለው ሰው የሚያከናውነው የአገልግሎት አቅርቦት በኢትዮጵያ ውስጥ እንደተከናወነ ይቆጠራል፤
• አገልግሎቱ በአካል በኢትዮጵያ ውስጥ የተከናወነ ሆኖ አቅርቦቱ በተሰጠ ጊዜ በኢትዮጵያ ውስጥ በነበረ ሰው ከሆነ፣

በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት… የቀጠለ
• አገልግሎቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ከሚገኝ የማይንቀሳቀስ ንብረት ጋር የተገናኘ
ከሆነ፤
• አገልግሎቱ በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ሰው ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት ሲሆን፣
• አገልግሎቱ በጥቅል የሚሰጥ የቱሪዝም አገልግሎት ወይም በጥቅል ከሚሰጥ የቱሪዝም
አገልግሎት ጋር የተያያዘ የውክልና ወይም የምዝገባ አገልግሎት ሲሆን፤
• አገልግሎቱ በኢትዮጵያ ውስጥ ብቻ መጠቀም የሚቻል የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት
ከሆነ፤ ወይም
• የዓለም አቀፍ የስልክ አገልግሎት ተጠቃሚ በሆነ ሰው ሞባይል ላይ የተጫነው
የደንበኛ ማንነት ሞጁል ካርድ የሚያሳየው የሞባይል የሀገር መለያ ቁጥር
የኢትዮጵያ ከሆነ የቴሌኮሚኒኬሽን አገልግሎት እንደተሰጠ ይቆጠራል፡፡

በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት… የቀጠለ

o ከዚህ በታች ከተዘረዘሩት መለኪያዎች ውስጥ ቢያንስ ሁለቱ ከተሟሉ ከሩቅ የሚሰጥ አገልግሎት ተጠቃሚ የሆነ ሰው በኢትዮጵያ ነዋሪ እንደሆነ ይቆጠራል፡-
• ለአገልግሎቱ ተቀባይ የክፍያ መጠየቂያ የሚላክበት አድራሻ፣ ኢትዮጵያ ውስጥ ከሆነ፤
• የአገልግሎቱ ተጠቃሚ ለክፍያ የሚጠቀምበትን የባንክ ሒሣብ ወይም በባንኩ ዘንድ
የሚገኘውን የክፍያ መጠየቂያ አድራሻ ጨምሮ የተጠቃሚው የባንክ ሂሳብ በኢትዮጵያ
ውስጥ ከሆነ፤
• ለተጠቃሚው የስልክ አገልግሎት የሚሰጥበት የማይንቀሳቀስ ስልክ መስመር በኢትዮጵያ
ውስጥ የሚገኝ ከሆነ፤
• የዓለም አቀፍ የስልክ አገልግሎት ተጠቃሚ የሆነ ሰው በሚገለገልበት የደንበኛ ማንነት
ሞጁል ካርድ ላይ የተጫነው የተንቀሳቃሽ ስልክ የሀገር መለያ ቀጥር የኢትዮጵያ ከሆነ፣

በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት… የቀጠለ

• የአገልግሎቱ ተጠቃሚ አገልግሎቱን የሚያገኝበት መሳሪያ የኢንተርኔት ፕሮቶኮል አድራሻ ወይም ሌላ የቦታ አድራሻ መለያ የኢትዮጵያ ከሆነ፤ ወይም
• ሌላ ማናቸውም የአገልግሎቱ ተጠቃሚ የኢትዮጵያ ነዋሪ መሆኑን የሚያረጋግጥ ለንግድ አግባብነት ያለው መረጃ፡፡
o ከተዘረዘሩት መለኪያዎች ውስጥ ሁለቱ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ በኢትዮጵያ ነዋሪ መሆኑን የሚደግፉ እና ሁለቱ ደግሞ በሌላ ሀገር ነዋሪ መሆኑን የሚደግፉ በሚሆንበት ጊዜ የአገልግሎቱን ተጠቃሚ አድራሻ ለመወሰን የበለጠ አስተማማኝ ናቸው የሚላቸውን መሠረት በማድረግ አቅራቢው የአገልግሎቱን ተጠቃሚ አድራሻ ይወስናል፡፡
o መለኪያዎቹ የተዘረዘሩት አስተማማኝ ከሆነው በመጀመር አስተማማኝነትን መሠረት በማድረግ በቅደም ተከተል ነው፡፡

በኢትዮጵያ የተከናወነ የአገልግሎት አቅርቦት… የቀጠለ

o በኢትዮጵያ የአገልግሎቱ ተጠቃሚ በገዢው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት መሆኑን ካላስታወቀው በስተቀር አቅራቢው የአገልግሎቱ ተጠቃሚ አቅርቦቱን በተመለከተ በገዢው የሚሰበሰብ ታክስ የማይመለከተው እንደሆነ መቁጠር አለበት።

19. በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ አማካኝነት ከሩቅ የሚከናወን የአገልግሎት አቅርቦት
o ይህ ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሲሟሉ ይሆናል፡-
• አቅራቢው (‹‹እውነተኛ አቅራቢ›› ተብሎ የሚታወቀው) ከሩቅ የሚከናወነውን አቅርቦት የሚያከናውነው በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ አማካኝነት ሲሆን፣
• የኤሌክትሮኒክ የማክፋፈያ ገበያ ሥራ የሚያከናውነው ሰው (ከዚህ በኋላ ‹‹የሥራ አንቀሳቃሽ›› ተብሎ የሚጠራ) በኢትዮጵያ ውስጥ የንግድ ሥራ ቦታ የሌለው ከሆነ፣
• የሥራው አንቀሳቃሽ ከሚከተሉት አንዱን የሚያከናውን ከሆነ፡-
• የአቅርቦቱን ዋጋ ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ እንዲጠየቅ የሚያደርግ፤
• አቅርቦቱን ለአቅርቦቱ ተጠቃሚ የሚያደርስ ወይም እንዲደርስ የሚያደርግ፤ ወይም
• በቀጥታ ወይም በተዘዋዋሪ መንገድ አቅርቦቱ የሚከናወንባቸውን የውል ቃሎችና ሁኔታዎች
የሚወስን፤ እና

በኤሌክትሮኒክ የማከፋፈያ ገበያ አማካኝነት ከሩቅ… የቀጠለ

• የአቅርቦቱ ተጠቃሚ የኢትዮጵያ ነዋሪ እና ያልተመዘገበ ሰው፤ የመንግስት ተቋም ወይም ከፍተኛ ያልተመዘገበ ሰው ካልሆነ ነው፡፡
o ከላይ የተመለከቱትን ያሟላ የኤሌክትሮኒክ ማከፋፈያ ገበያውን ሥራ የሚያከናውነው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ከሩቅ የሚከናወን የአገልግሎት አቅርቦት ወይም በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚታዘዝ ዕቃ አቅርቦት እንደፈጸመ እና አቅርቦቱ ኢትዮጵያ ውስጥ እንደተከናወነ ይቆጠራል፡፡ o ዋንኛው አቅራቢ የተመዘገበ ሰው በሚሆንበት ጊዜ ከላይ የተጠቀሱት ተፈጻሚ አይሆኑም፡፡

ክፍል አምስት: ዕቃን ወደ ሀገር ስለማስገባት
• ዕቃ ወደ ሀገር ገባ የሚባልበት ጊዜ
• ወደ ሀገር የገባ ዕቃ እሴት
• ወደ ሀገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ስለማድረግ

1. ዕቃ ወደ ሀገር ገባ የሚባልበት ጊዜ
o ዕቃ ወደ ሀገር ገብቷል የሚባለው፡-
• በጉምሩክ አዋጅ መሠረት ለሀገር ውስጥ ፍጆታ ወደ ሀገር የሚገቡ ዕቃዎችን በሚመለከት፣ የጉምሩክ ሥነ-ሥርዓትን ባጠናቀቁበት ቀን፣ ወይም
• ለሌሎች ማናቸውም ዕቃዎች፣ ዕቃዎቹ ወደ ኢትዮጵያ በገቡበት ቀን ይሆናል፡፡
o ወደ ቦንድ የጉምሩክ መጋዘን የገባ እና የጉምሩክ ሥነ-ሥርዓትን አጠናቆ ለሀገር ውስጥ ፍጆታ እንዲውል ያልወጣ ዕቃን በሚመለከት ለሀገር ውስጥ ፍጆታ እንዲውል ከመጋዘን
ከመውጣቱ በፊት የተከናወነ አቅርቦት ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ከግምት ውስጥ የሚገባ አይሆንም፡፡
o ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም “የተፈቀደ የጉምሩክ መጋዘን” የሚለው ሀረግ በጉምሩክ አዋጅ የተሰጠውን ትርጉም ይይዛል፡፡

2. ወደ ሀገር የገባ ዕቃ እሴት
o ወደ ሀገር የገባ ዕቃ እሴት የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡-
• ወደ ሀገር የገባው ዕቃ ቀረጥ የሚከፈልበት ቢሆንም ባይሆንም በጉምሩክ አዋጅ መሠረት የሚወሰነው የዕቃው ዋጋ፣ እና
• ወደ ሀገር በገባው ዕቃ ላይ የሚከፈል የጉምሩክ ቀረጥ፣ የኤክሳይዝ
ታክስ እና ሌላ ማናቸውም ታክስ እንዲሁም ማናቸውም ክፍያ፡፡
o ወደ ሀገር የገባ ዕቃ እሴት የተጨማሪ እሴት ታክስን ወይም በዕቃው ላይ የሚከፈልን ወይም የተከፈለን የገቢ ግብር የቅድሚያ ክፍያን አይጨምርም፡፡
o ወደ ሀገር በገባው ዕቃ ላይ፡-
• የቅርጽ ወይም የባህሪ ለውጥ፣ እና

- ✓ □□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□

o □□□□ □□□□ □□ (□) (□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□) □□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□-

- ✓ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□
- ✓ □□□ □□□ □□□□ □□ (□) □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□

o ‹‹□□□ □□□ □□□□□ □□□›› □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□

3. ወደ ሀገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ስለማድረግ
o የተመዘገበ ሰው የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም ወደ ሀገር በሚያስገባቸው የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ለኮሚሽኑ ማመልከቻ ሊያቀርብ ይችላል፡፡
o ኮሚሽኑ የሚከተሉት ሁኔታዎች መሟላታቸውን ሲያምንበት ክፍያው እንዲዘገይ ሊፈቅድ ይችላል፡-
• የተመዘገበው ሰው ተገቢውን መረጃ የሚይዝ፣ የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢውን በወቅቱ የሚያስታወቅ እና በዚህ አዋጅ የተጣሉበትን ሌሎች ግዴታዎች የሚወጣ፣
• የተመዘገበው ሰው የሚፈለግበት የተጨማሪ እሴት ታክስ ወይም ሌላ የግብር ዕዳ የሌለ፣ እና አመልካቹ ሰው፡-
• በታክስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት የሚፈለግበት አስተዳደራዊ መቀጫ የሌለ፣

- □□□□ □□□□□ □□□ □□□ 118□ 119□ 121 □□□ 125 □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□
- □□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□

o □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□

o □□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□□ □14 □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□

o □□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□-

✓ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□

✓ □□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□

የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ስለማድረግ…የቀጠለ
o የተመዘገበው ሰው ቀጥሎ የተመለከቱትን ፈጽሞ ከተገኘ ኮሚሽኑ የሰጠውን ፈቃድ ሊሰርዝ
ይችላል ፡-
• በዚህ ከላይ የተቀመጡትን ቅድመ ሁኔታዋች ካጓደለ፣ ወይም
• የካፒታል ዕቃዎቹን ለሌላ ሰው ካስተላለፈ ወይም ካስወገደ፣
o ፈቃድ የተሰጠው የተመዘገበ ሰው ዕቃው ወደ ሀገር በገባበት የሒሣብ ጊዜ ሊከፈል
የሚገባውን የተጣራ የተጨማሪ እሴት ታክስ ስሌት በሚያከናውንበት ጊዜ በፈቃዱ በተመለከተው ታክስ በሚከፈልበት የካፒታል ዕቃ ላይ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ማካተት አለበት፡፡
o ሚኒስቴሩ ወደ ሀገር በሚገቡ የካፒታል ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት
ታክስ እንዲዘገይ የሚደረግበትን ሁኔታ በመመሪያ ሊወሰን ይችላል።

የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዲዘገይ ስለማድረግ…የቀጠለ

o ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ‹‹የካፒታል ዕቃ›› የሚለው ሀረግ የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበትን የሥራ እንቅስቃሴ በማከናወን ሂደት ለሽያጭ የሚያውለውን ወደ ሀገር የሚገባ የካፒታል ዕቃ አይጨምርም፡፡

ክፍል ስድስት፡ ተቀናሽ የግብዓት ታክስ
• ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት ታክስ
• ተቀባይነት የሌለው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ
• አዲስ የተመዘገበ ሰው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ

1. ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት ታክስ
o አቅርቦቱ ወይም ወደ ሀገር የማስገባቱ ተግባር በተከናወነበት ጊዜ ግዢው የተፈጸመው ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት መሆኑ ለተረጋገጠ ተቀናሽ ለሚደረግ ግዥ የተመዘገበ ሰው የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡
በታክስ አዋጁ የተደነገገው እንደተጠበቀ ሆኖ፣
o የተመዘገበ ሰው በአንድ የሒሣብ ጊዜ ውስጥ ያከናወነው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ በከፊል ታክስ ለሚከፈልባቸው አቅርቦቶች በከፊል ደግሞ ለሌሎች አቅርቦቶች የዋለ ከሆነ ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ የሚሰላው በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሆናል፡-
ሀ x ለ

/ሐ

- □□□□ □□□□□□-
  - □ - □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□
  - □ - □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□□□
  - □ - □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□

ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት ታክስ…የቀጠለ

o የለ

/ሐ ክፍልፋይ፡-
• 0.95 (ዜሮ ነጥብ ዘጠኝ አምስት) ወይም ከዚያ በላይ ከሆነ የተመዘገበው ሰው ባከናወነው ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ሙሉ
በሙሉ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡
• ከ0.05 (ዜሮ ነጥብ ዜሮ አምስት) በታች ከሆነ ተቀናሽ የሚደረግ ግዥ
ላይ የከፈለው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፡፡
o የግብአት ታክስ ተቀናሽ የሚደረገው ተቀናሽ የሚደረገው ግዥ አቅርቦት በተከናወነበት ወይም ወደ ሀገር በገባበት የሒሣብ ጊዜ ውስጥ መሆን አለበት፡፡

ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት ታክስ…የቀጠለ

o በዚህ አዋጅ መሠረት ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብአት ታክስ ያለው የተመዘገበ ሰው ተፈላጊ የሆነ ሰነድ በእጁ የሌለ ከሆነ፣ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግ የማይችል ስለሆነ፣ ተቀናሹ የሚደረገው የተመዘገበው ሰው ሰነዱ በእጁ የገባበት የመጀመሪያው የሒሣብ ጊዜ ይሆናል፡፡
o ተፈላጊ የሚሆኑት ሰነዶች የሚከተሉት ናቸው፡-
• ወደ ሀገር ከገባ ዕቃ ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግን ግዥ በሚመለከት በኮሚሽኑ
የተሰጠ የጉምሩክ ዲክላራሲዩን ወይም ወደ ሀገር በገባው ዕቃ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ ሌላ ሰነድ፣
• ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግን ግዥ በሚመለከት ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ግዥ ጋር በተያያዘ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለበት የታክስ ደረሰኝ፣

ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት ታክስ…የቀጠለ

• በቀጥታ በገዢው ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ጋር በተያያዘ ተቀናሽ የሚደረግ ግዥን በሚመለከት የአገልግሎቱ ተቀባይ ያዘጋጀው የታክስ ደረሰኝ፣
• እንደ አግባብነቱ ተዘጋጅቶ የሚሰጥ የዴቢት ወይም የክሬዲት ሰነድ፡፡
o በማናቸውም ምክንያት የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሣብ ጊዜ ተቀናሽ ሊደረግ የሚገባን የግብዓት ታክስ በዚያው የሒሣብ ጊዜ ባቀረበው የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ ውስጥ ያልጠየቀ እንደሆነ፣ በሚቀጥለው የሒሣብ ጊዜ በሚያቀርበው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሂሳብ ማስታወቂያ ውስጥ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
ሆኖም በዚህ ዓይነት የተቀናሽ ጥያቄ ሊቀርብ የሚችለው ተቀናሹ ሊጠየቅ ከሚገባበት የሒሣብ ጊዜ ጀምሮ ከ12 ወራት ባልበለጠ ጊዜ ውስጥ ነው፡፡

2. ተቀባይነት የሌለው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ
o የተመዘገበ ሰው ከዚህ በታች ለተዘረዘሩት የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፡-
• የተመዘገበው ሰው የመንገደኛ ተሽከርካሪ ግብይት ወይም ኪራይ ላይ የተሰማራ እና ተሽከርካሪው የተገዛው እና ፈቃድ የተሰጠው ለዚህ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ
ካልሆነ በስተቀር የመንገደኞች ተሽከርካሪ ግዥ ወይም ከእነዚህ ተሽከርካሪዎች መለዋወጫ
ወይም ጥገና ወይም ዕድሳት ጋር በተያያዘ የከፈለው ታክስ፤
• ከዚህ በታች ከተመለከቱት በስተቀር፤ የተመዘገበው ሰው ለመዝናኛ ወይም የመዝናኛ አገልግሎት ለመስጠት ያከናወነው ግዢ ከሆነ፤ እና
• የመዝናኛው አገልግሎት የተሰጠው ማናቸውም ሰው ታክስ የሚከፈልበትን መደበኛ
የመዝናኛ አገልግሎት በሚሰጥበት ሁኔታ ከሆነ እና የመዝናኛ አገልግሎቱ ግንኙነት
ላለው ሰው ወይም ለሰራተኛ የተሰጠ ካልሆነ፤

- □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□ □□□□□□□
- □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□□ □□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□

o □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□

o □□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□

o በኢትዮጵያ ውስጥ ቋሚ የንግድ ሥራ ቦታ ሳይኖረው ታክስ የሚከፈልበት የንግድ ሥራ እንቅስቃሴ የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው ከሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ጋር በተያያዘ ማናቸውንም አይነት የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊያገኝ አይችልም፡፡
o ለታክስ ህጉ አፈጻጸም፣
• ‹‹መዝናኛ›› ማለት ማናቸውም የምግብ፣ የመጠጥ፣ የመኝታ፣ የማዝናናት ወይም የመስተንግዶ አገልግሎት ነው፡፡
• ‹‹የመንገደኛ ተሽከርካሪ››

ማለት ድርብ ጋቢና ያለውን ተሽከርካሪ ጨምሮ
ከነአሽከርካሪው ስምንት ወይም ከዚያ በታች የሆኑ መንገደኞችን እንዲጭን ተደርጐ የተመረተ ወይም ማሻሻያ የተደረገበት ተሽከርካሪ ነው፡፡

4. አዲስ የተመዘገበ ሰው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ
o ከዚህ በታች የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ አዲስ የተመዘገበ ሰው በተመዘገበበት ቀን በእጁ በሚገኙ እና ሙሉ በሙሉ ወይም በከፊል ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለማከናወን በሚውሉ የንግድ ዕቃዎች ወይም የካፒታል ዕቃዎች ላይ የከፈለው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ እንዲደረግለት ለመጠየቅ ይችላል፡፡
• የተመዘገበው ሰው የንግድ ዕቃዎቹን ወይም የካፒታል ዕቃዎቹን ከተመዘገበበት ቀን በፊት ባለው የመጨረሻ ቀን በእጁ የያዘ ከሆነ፣
• የተመዘገበው ሰው የንግድ ዕቃዎቹን ወይም የካፒታል ዕቃዎቹን ያገኘው ተቀናሽ በሚደረግ ግዥ ከሆነ፣

- ✓ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□-
  - □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □6 □□ □□ □□□ □□□□
  - □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□ □□□ □3 □□□ □□ □□□ □□□□ □□
- ✓ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□ □□□□::

o □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□

o □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□

አዲስ የተመዘገበ ሰው የግብዓት ታክስ ተቀናሽ … የቀጠለ

o የተመዘገበው ሰው በተመዘገበበት ቀን በእጁ የሚገኙ የካፒታል ዕቃዎችን በሚመለከት ለተመዘገበው ሰው ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ የሚሰላው በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሆናል፡-
ለቀመሩ አፈጻጸም፡-
ሀ - የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃዎቹን በገዛበት ጊዜ የከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣
ለ - በገቢ ግብር አዋጅ መሠረት የሚወሰነው ይህ ሰው በተመዘገበበት ቀን የካፒታል ዕቃዎቹ ያላቸው የተጣራ የመዝገብ ዋጋ፣ እና
ሐ - ለካፒታል ዕቃዎቹ የተደረገው የመጀመሪያው ወጪ፡፡
o የተመዘገበው ሰው ሰነድ እንዲያቀርብ በአዋጁ አንቀጽ ፳፱ (፭) የተመለከተው በዚህ ድንጋጌ መሠረት ተቀናሽ የሚደረገውን የግብዓት ታክስ በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

ክፍል ሰባት: ልዩ ሁኔታዎች
• ለራስ የሚደረግ አቅርቦት
• ያገለገሉ ዕቃዎች አቅርቦት
• የዕድል ሙከራ ጨዋታ አቅርቦት
• ውርስ የተደረገ ተቀማጭ ገንዘብ
• የመብት፤ የምርጫ እና የቫውቸር አቅርቦት
• ላልተገለጹ አቅርቦቶች የሚውል ቫውቸር
• በቅድመ - ክፍያ የሚቀርብ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት
• የሠራተኞች ጥቅማ ጥቅም
• ጠቅላላ መድን ስራ
• በወኪሎች ወይም ለወኪሎች የተፈጸመ አቅርቦት
• የባለዕዳ ዕቃ አቅርቦት

1. ለራስ የሚደረግ አቅርቦት

o የዕቃዎቹን ግዥ ሲፈጽም ወይም ወደ ሀገር ሲያስገባ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ የተደረገለት የተመዘገበ ሰው ዕቃዎቹን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ለማይፈቀድለት ተግባር ያዋለ እንደሆነ ይህ ተግባር ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እንደሆነ ተደርጐ ይወሰዳል፡፡
o የተከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የግብአት ታክስ ተቀናሽ ለማይፈቀድለት ተግባር በዋለ ጊዜ እንደተከናወነ ይቆጠራል፡፡
o የውጤት ታክስ እንደሆነ የሚቆጠረው የተመዘገበው ሰው የግብአት ታክስ ተቀናሽ ለማይደረግበት አቅርቦት ያዋለውን ዕቃ በገዛበት ወይም ወደ ሀገር ባስገባበት ጊዜ የከፈለው የግብአት ታክስ ነው፡፡
o ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ‹‹የግብአት ተቀናሽ የማይፈቀድለት ተግባር›› ማለት ዕቃን በሚመለከት ዕቃውን ታክስ ከሚከፈልበት አቅርቦት ውጪ ለሆነ አላማ ማዋል ነው::

2. ያገለገሉ ዕቃዎች አቅርቦት
o ተፈጻሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ይሆናል፡-
• ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ ያገለገሉ ዕቃዎችን ካልተመዘገበ ሰው በሚገዛበት ጊዜ፣
• ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ ያገለገሉትን ዕቃዎች ወደ ሀገር ያስገባ ካልሆነ፣
• ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ ያገለገሉ እቃዎችን የገዛው ከታክስ ነጻ በሆነ ወይም ዜሮ
የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ በሚደረግበት ግብይት ካልሆነ፣ እና
• ያገለገሉት ዕቃዎች አቅራቢ፡-
• ያገለገሉትን እቃዎች ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት በሽያጭ ወይም በለውጥ
ያቀረበ ከሆነ፣ እና
• ያገለገሉትን ዕቃዎች በገዛበት ጊዜ በነበሩበት ሁኔታ መልሶ የሚሸጥ ከሆነ።

ያገለገሉ ዕቃዎች አቅርቦት… የቀጠለ

o የተዘረዘሩት ሁኔታዎች በተሟሉ ጊዜ ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ፡-
• ያገለገሉትን ዕቃዎች የግብዓት ተቀናሽ በሚፈቀድለት ግዥ
እንደገዛቸው፣
• ያገለገሉትን ዕቃዎች በገዛበት ጊዜ ላገለገሉት ዕቃዎች ከከፈለው
ዋጋ ጋር ተመጣጣኝ በሆነ የታክስ ክፍልፋይ የግብዓት ታክስ
እንደከፈለ ተቆጥሮ፤ እና
• ያገለገሉ ዕቃዎችን አቅርቦት ባከናወነበት የሒሣብ ጊዜ በግብዓት
ላይ ለከፈለው ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ይፈቀድለታል፡፡

ያገለገሉ ዕቃዎች አቅርቦት… የቀጠለ

o ካልተመዘገበ ሰው ያገለገሉ ዕቃዎችን የሚገዛ ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የተገለጹትን ማስረጃዎችን መያዝ አለበት፡፡
o ለታክስ ሁጉ አፈጻጸም፡-
• ‹‹ያገለገለ ዕቃ›› ማለት ከማይንቀሳቀስ ንብረት እና ከቁም እንስሳት
በስተቀር ባልተመዘገበ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ ቀደም ሲል ጥቅም ላይ ይውል
የነበረ ዕቃ ነው፡፡
• ‹‹ያገለገሉ ዕቃዎች አቅራቢ›› ማለት በሚገዛቸው ጊዜ በነበሩበት ሁኔታ ላይ ያሉ ያገለገሉ ዕቃዎችን ባሉበት ሁኔታ በመሸጥ እና ወይም በመለወጥ ሥራ ላይ የተሰማራ የተመዘገበ ሰው ነው፡፡

3. የዕድል ሙከራ ጨዋታ አቅርቦት
o የዕድል ሙከራ ጨዋታን በሚመለከት የተመዘገበ ሰው በሚያከናውነው በእያንዳንዱ ታክስ የሚከፈልበት ጨዋታ ሳይሆን በእያንዳንዱ የሒሣብ ጊዜ ውስጥ ካከናወነው ጨዋታ በሚገኘው ትርፍ ላይ በመመስረት የሚከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚሰላበት ዘዴ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ይወሰናል፡፡
o የተመዘገበ ሰው ለዕድል ሙከራ ጨዋታው በአቅርቦትነት ባዋላቸው የዕድል ሙከራ ማጫወቻ አቅርቦቶች ላይ የከፈለው የግብአት ታክስ ተቀናሽ አይደረግም፣ እንዲሁም አቅርቦቱን ያከናወነው የተመዘገበ ሰው ለአቅርቦቱ የታክስ ደረሰኝ መስጠት የለበትም፡፡

4. ውርስ የተደረገ ተቀማጭ ገንዘብ
o ማናቸውም አቅራቢ ከዕቃ ወይም ከአገልግሎት አቅርቦት ጋር በተያያዘ ተቀማጭ ገንዘብ የተቀበለ እና ይህም ተቀማጭ ገንዘብ በአቅራቢው ውርስ የተደረገ እንደሆነ፣ ተቀማጩ ገንዘብ ውርስ በተደረገበት ጊዜ አቅራቢው የአገልግሎት አቅርቦት እንዳከናወነ ይቆጠራል፡፡
o ከላይ የተመለከተው የአገልግሎት አቅርቦት እና ውርስ የተደረገው የተቀማጭ ገንዘብ አቅርቦት አንድ ዓይነት ባህሪ ያላቸው እንደሆኑ ተደርገው ይወሰዳሉ፡፡

ውርስ የተደረገ ተቀማጭ ገንዘብ…የቀጠለ

o የአገልግሎቱ አቅርቦት እሴት የሚከተለው ይሆናል፡-
• ተቀማጩ ገንዘብ ውርስ በተደረገ ጊዜ የተመዘገበ ሰው የነበረን አቅራቢ በሚመለከት በተወረሰው ተቀማጭ ገንዘብ መጠን ላይ ከተቀማጩ ገንዘብ
ጋር እኩል የሆነ የገንዘብ መጠን ሲቀነስ እና በታክሱ ክፍልፋይ ሲበዛ፣
ወይም
• ሌላ ማናቸውንም አቅራቢ በሚመለከት ውርስ የተደረገው ተቀማጭ ገንዘብ መጠን፡፡
o ለዕቃ ማሸጊያነት ለሚውሉ ዕቃዎች የሚሰጠውን ተቀማጭ ገንዘብ አይጨምርም፡፡

5. የመብት፤ የምርጫ እና የቫውቸር አቅርቦት
o ተፈጻሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ ነው፡-
• የመብት፤ የምርጫ ወይም የቫውቸር አቅርቦት ሲኖር፣ እና
• መብቱን ወይም ምርጫውን በመጠቀም ሂደት ወይም ለተከታታይ አቅርቦት ክፍያ ቫውቸሩን በሙሉ ወይም በከፊል በመመለስ ሂደት ሌላ አቅርቦት (‹‹ተከታይ አቅርቦት››) ተፈጽሞ ከሆነ፡፡
o የቫውቸር አቅርቦቱ የሚፈጸመው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ፣ ለተከታታይ ክፍያ ለተከታዩ አቅርቦት ወይም ከመብቱ ወይም ምርጫው አቅርቦት ጋር በተያያዘ በተጨማሪነት ከሚፈጸመው ክፍያ መጠን ሊበልጥ አይችልም፡፡

የመብት፤ የምርጫ እና የቫውቸር አቅርቦት… የቀጠለ

o ይህ አንቀጽ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የመብት፤ የምርጫ ወይም የቫውቸር አቅርቦቱ ታክስ
የማይከፈልበት አቅርቦት ከሆነ እና ተከታይ አቅርቦቱ ብቻ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ ለተከታዩ አቅርቦት የሚፈጸመው ክፍያ ለመብቱ፤ ለምርጫው ወይም ለቫውቸሩ አቅርቦት የተፈጸመን ክፍያ ይጨምራል፡፡
o ለታክስ አዋጁ አፈጻጸም ቫውቸርን ማዘጋጀት የአገልግሎት አቅርቦት እንደሆነ
ይቆጠራል፡፡
o ከላይ የተገለጸው ላልተገለጹ አቅርቦቶች የሚውል ቫውቸርን በሚመለከት ተፈጻሚ
አይሆንም፡፡

6. ላልተገለጹ አቅርቦቶች የሚውል ቫውቸር

o የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ከተገኙ ቫውቸር ማዘጋጀት ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት እንደሆነ አይቆጠርም፦
• ቫውቸሩ በእጁ የሚገኝ ሰው ቫውቸሩን በማስረከብ እስከተወሰነ የገንዘብ
መጠን ድረስ ዋጋ ያላቸውን ዕቃዎች ወይም አገልግሎቶች የሚያገኝበት ከሆነ፤
• ቫውቸሩን መጠቀም የሚቻልባቸው እቃዎች እና አገልግሎቶች የተለየ የተጨማሪ
እሴት ታክስ አፈጻጸምን የሚከተሉ ከሆነ፤ እና
• ቫውቸሩ የተወሰነ የገንዘብ መጠን ይዞ የሚታተም ከሆነ፡፡

- □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□-
  - ✓ □□□□□□ □□ □□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□
  - ✓ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□ □□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□□

o ቫውቸሩ በሙሉ ወይም በከፊል ጥቅም ላይ ከመዋሉ በፊት ጊዜው ያለፈ እንደሆነ፡-
• በቫውቸሩ ጊዜ ማለፍ የቫውቸሩ አቅራቢ ቫውቸሩ ለተሰጠው ሰው የአገልግሎት አቅርቦት
እንዳከናወነ ይቆጠራል፤
• የአገልግሎት አቅርቦቱ ተፈጽሟል የሚባለው የቫውቸሩ መጠቀሚያ ጊዜ ባለፈበት ቀን ነው፤እና
• አቅርቦቱ ዋጋ፡-
• የቫውቸሩ የመጠቀሚያ ጊዜ ባለፈበት ቀን የተመዘገበ ሰው የነበረን አቅራቢ
በሚመለከት ጥቅም ላይ ካልዋለው የቫውቸሩ ዋጋ ላይ፤ ጥቅም ላይ ያልዋለው የቫውቸሩ
ዋጋ ሲባዛ በታክስ ክፍልፋይ የሚገኘው ወጤት ተቀንሶ፤ ወይም
• ለሌላ ማናቸውም አቅራቢ ጥቅም ላይ ያልዋለው የቫውቸሩ ዋጋ፡፡

o የተዘረዘሩት የተሟሉ በሚሆንበት ጊዜ፤ የአቅርቦቱ ዋጋ እንደሆነ የሚወሰደው የቫውቸሩን የገንዘብ ዋጋ በታክስ ክፍልፋይ በማባዛት የሚገኘውን ውጤት ከቫውቸሩ ዋጋ ላይ በመቀነስ የሚገኘውን ሒሳብ ይጨምራል፡፡
• የተመዘገበ ሰው ያለአንዳች ክፍያ ቫውቸር ሲሰጥ፣
• ቫውቸሩ የተሰጠው ሰው ቫውቸሩን በመጠቀም ዕቃዎችንና አገልግሎቶችን
በቅናሽ ዋጋ ከሌላ አቅራቢ መግዛት የሚችል ሲሆን፣ እና
• ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ ከሚሆንበት በስተቀር ቫውቸሩ ታክስ
የሚከፈልበትን አቅርቦት ለመግዛት የሚውል በሚሆንበት ጊዜ፡፡

o አቅራቢው በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፭) የተመለከተውን ቫውቸር ለተመዘገበው ሰው በሚመልስበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው ለአቅራቢው በከፈለው የገንዘብ መጠን ልክ የግብዓት ታክስ ተቀናሽ ያገኛል፡፡
o ተቀናሽ የሚደረገው የግብአት ታክስ ለአቅራቢው የተከፈለው የገንዘብ መጠን በታክሱ ክፍልፋይ ሲባዛ የሚገኘው ውጤት ሲሆን፣ የግብዓት ታክሱ ተቀናሽ የሚደረገው ለአቅራቢው ክፍያ በተፈጸመበት የሒሣብ ጊዜ ይሆናል፡፡

7. በቅድመ - ክፍያ የሚቀርብ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት
o ተፈጻሚ የሚሆነው፡-
• የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ የቅድሚያ ክፍያ በማስከፈል የሚሰጠውን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት፣ ወይም
• በቅድመ-ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት በማቅረብ ረገድ አከፋፋይ፣ ወኪል ወይም የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ ሆኖ የሚሰራ ሰው የሚያቀርበውን አገልግሎት በሚመለከት ነው።
ሆኖም አንድ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ ለሌላ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት
አቅራቢ የሚሰጠውን እና በዚህ አዋጅ መሠረት ከሚከናወን መደበኛ የሥራ እንቅስቃሴ ጋር የተገናኘን አቅርቦት በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት… የቀጠለ
o የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ በቅድመ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ከችርቻሮ
መሸጫ ዋጋ በታች በሆነ የቅናሽ ዋጋ ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ በሚያቀርብ ጊዜ የአቅርቦቱ ዋጋ የሚሰላው የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኙ አቅርቦቱን በችርቻሮ መሸጫ ዋጋ እንደገዛ ተቆጥሮ ነው፡፡
o የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ በቅድመ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት የሚገዛ
እና የሚሸጥ በሚሆንበት ጊዜ፡-
• የሚፈጽመው ግዥ እንዳልተፈጸመ፣ እና
• የሚሸጠው አገልግሎት እንዳልቀረበ፣ ተደርጐ ይቆጠራል፡፡
o የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አቅራቢ በቅድመ ክፍያ የሚቀርብን የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት ወኪል ሆኖ
በሚሠራ የቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎት አገናኝ አማካኝነት የሚያቀርብ በሚሆንበት ጊዜ ለቴሌኮሙኒኬሽን አገልግሎቱ ከሚከፈለው ዋጋ ላይ ለአገናኙ የሚከፈለው ኮሚሽን ተቀናሽ አይደረግም፡፡

8. የሠራተኞች ጥቅማ ጥቅም
o የተመዘገበው ሰው ሠራተኞችን ቀጥሮ የሚያሰራ ከሆነ እና ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት ለሠራተኞች የሚሰጥ ጥቅማ ጥቅም አንድ ክፍል በማድረግ የሚያቀርብ ከሆነ፣ አቅርቦቱ ክፍያን በመቀበል በትክክለኛ የገበያ ዋጋ እንደተፈጸመ ይቆጠራል፡፡
o አሠሪው ለሠራተኞቹ ለሚያከናውነው አቅርቦት እንዲውል በፈጸመው ተቀናሽ የሚሆን ግዢ ላይ የታክስ ተቀናሽ ሊያገኝ የማይችል ከሆነ አቅርቦቱን ለሠራተኞቹ ያለክፍያ እንደፈጸመ ይቆጠራል፡፡

9. [illegible]

- [illegible]
  - [illegible]

ጠቅላላ መድን ስራ…የቀጠለ

o የተመዘገበ የኢንሹራንስ ኩባንያ በአንድ ሌላ ሰው ላይ በደረሰ ጉዳት ምክንያት በጠቅላላ መድን ውል መሠረት የካሣ ክፍያ የከፈለ እንደሆነ፣ ከዚህ በታች የተመለከቱት ተሟልተው ሲገኙ ከተከፈለው የካሣ ክፍያ ውስጥ የታክሱ ክፍልፋይ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲሆን ይደረጋል፡-
• የጠቅላላ መድን አቅርቦት ዜሮ የማስከፈያ መጣኔ ተፈጻሚ ከሚደረግበት ውጪ ያለ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ፣ እና
• ክፍያው የተፈጸመው በኢትዮጵያ ነዋሪ ለሆነ ወይም በኢትዮጵያ ነዋሪ ላልሆነ የተመዘገበ ሰው ከሆነ፣ እና
• ክፍያው የተፈጸመው የኢንሹራንስ ኩባንያው ለሚያከናውነው አቅርቦት ወይም ወደ ሀገር የማስገባት ተግባር ካልሆነ፡፡
o በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፬) መሠረት የግብአት ታክስ ተቀናሽ የሚደረገው የኢንሹራንስ ኩባንያው ክፍያውን በፈጸመበት የሒሣብ ጊዜ ነው፡፡

ጠቅላላ መድን ስራ…የቀጠለ

o ለህጉ አፈጻጸም፡-
• ‹‹ጠቅላላ መድን ስራ›› የሚለው ሐረግ በመድን ስራ አዋጅ ቁጥር ፯፻፵፮/፪ሺ፬ (እንደተሻሻለ) የተሰጠውን ትርጉም የሚይዝ ሲሆን፤ ሆኖም በዚያው አዋጅ በተተረጎመው መሠረት አነስተኛ የመድን ንግድ ስራ
ማከናወንን አይጨምርም፤ እና
• ‹‹የጠቅላላ መድን ስራ ውል›› ማለት የጠቅላላ መድን የንግድ ሥራን በማከናወን ሂደት የተፈጸመ የመድን ውል ነው፡፡

10. በወኪሎች ወይም ለወኪሎች የተፈጸመ አቅርቦት
o ማናቸውም ወኪል ወካዩን (ከዚህ በኋላ ‹‹ወካይ››) በመወከል የሚያከናውነው የዕቃ ወይም የአገልግሎት አቅርቦት በወካዩ የተከናወነ አቅርቦት እንደሆነ ተደርጐ ይቆጠራል.
o ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈጻጸም ወኪሉ የታክስ እንደራሴ እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
o ወኪል ለሆነ ሰው የሚቀርብ ዕቃ ወይም አገልግሎት ለወካዩ የተደረገ አቅርቦት እንደሆነ ይቆጠራል፡፡
o ወኪሉ ለወካዩ የሚሰጠውን አገልግሎት በሚመለከት ተፈጻሚ አይሆንም፡፡

11. የባለዕዳ ዕቃ አቅርቦት
o የተመዘገበ ቢሆንም ባይሆንም ባለዕዳ ለባለገንዘብ መክፈል የሚገባውን ዕዳ በሙሉ ወይም በከፊል ለማስከፈል ባለገንዘቡ የባለዕዳውን ዕቃ ለሦስተኛ ወገን የሸጠ እንደሆነ፡-
• ለሦስተኛ ወገን የተከናወነው ሽያጭ በባለዕዳው የተፈጸመ እንደሆነ ተደርጐ የሚቆጠር ሲሆን፣ የግብይቱ ባህሪ በዚህ አዋጅ በተደነገገው መሠረት የሚወሰን
ይሆናል፣ እና
• ባለዕዳው ለባለገንዘቡ አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነጻ መሆኑን በጽሑፍ እስካላረጋገጠለት ድረስ ባለገንዘቡ በዕቃው ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ
የመክፈል ግዴታ አለበት፡፡
o ባለዕዳው ለባለገንዘቡ የሚሰጠው ማረጋገጫ አቅርቦቱ ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነጻ የተደረገበትን ምክንያት የሚገልጽ መሆን አለበት፡፡

- □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□
- □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□
- □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□-
  - ✓ □□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□ □□□□ □□

የባለዕዳ ዕቃ አቅርቦት…የቀጠለ

• በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የተመለከተውን ዝርዝር የያዘ የታክስ ደረሰኝ የአገልግሎቱ ተቀባይ ለሆነው የተመዘገበ ሰው መስጠት አለበት፡፡
• የዚህ አንቀጽ ድንጋጌ በታክስ አስተዳደር አዋጅ መሠረት ባለገንዘቡን ወክሎ የሚሠራን ንብረት ተረካቢን በሚመለከትም ተፈጻሚ ይሆናል፡፡

ክፍል ስምንት፡ ማስተካከያ ስለማድረግ
• የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን በማነሱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ
• የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን በመብዛቱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ
• ሊሰበሰብ ለማይችል ዕዳ ስለሚደረግ ማስተካከያ
• መልሶ ሊሰበሰብ ከማይችል ዕዳ ውስጥ የተሰበሰበ ገንዘብ

1. የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን በማነሱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ
o ተፈጻሚ የሚሆነው፡-
• የተመዘገበ ሰው አቅርቦት ሲያከናውን፣
• በአቅርቦቱ ላይ ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ ሲፈጠር፣ እና
• ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ በመፈጠሩ ምክንያት የተመዘገበው ሰው በአቅርቦቱ ላይ ሊከፍል የሚገባው ትክክለኛው የተጨማሪ እሴት ታክስ መጠን ለታክስ
ባለስልጣኑ ገቢ ለማድረግ ከተሰበሰበው የገንዘብ መጠን የበለጠ በሚሆንበት ጊዜ
ነው፡፡
o በተጨማሪነት የተሰበሰበው ታክስ ማስተካከያው በተደረገበት የሒሣብ ጊዜ የአቅራቢው የውጤት ታክስ ሆኖ ይወሰዳል፡፡

ታክስ መጠን በማነሱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ…የቀጠለ

o ይህ ድንጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው በተመዘገበ ሰው ላይ በሚሆንበት እና አቅራቢው ለገዥው ዋነኛውን የታክስ ደረሰኝ የሰጠ በሚሆንበት ጊዜ፡-
• አቅራቢው በአቅርቦቱ ላይ በተጨማሪነት የተከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ
የሚያሳይ የዴቢት ሰነድ ለገዥው መስጠት አለበት፣
• ገዥው አቅርቦቱን ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት እስካዋለው ድረስ በዴቤት
ሰነዱ ለተመለከተው በተጨማሪነት ለተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ የግብአት ተቀናሽ ማግኘት፤ ይፈቀድለታል፤ እና
• ገዥው የዴቢት ሰነዱን በተቀበለበት የሒሣብ ጊዜ የግብዓት ታክስ ተቀናሽ
ማግኘት አለበት፡፡

2. የተከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ በመብዛቱ ምክንያት የሚደረግ ማስተካከያ o ተፈጻሚ የሚሆነው፡-
• የተመዘገበ ሰው አቅርቦት ሲያከናውን፣
• በአቅርቦቱ ላይ ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ ሲፈጠር፣ እና
• ማስተካከያ ማድረግ የሚያስገድድ ሁኔታ በመፈጠሩ ምክንያት የተመዘገበው ሰው ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ ለማድረግ የሰበሰበው የተጨማሪ እሴት ታክስ በአቅርቦቱ
ላይ ሊከፈል ከሚገባው ትክክለኛው የተጨማሪ እሴት ታክስ የሚበልጥ ሆኖ ሲገኝ
ነው፡፡
o አቅራቢው በብልጫ የከፈለው ታክስ ድርጊቱ በተፈፀመበት የሒሣብ ጊዜ ውስጥ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሆኖ ይያዛል፡፡

- □□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□-
  - ✓ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□
  - ✓ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□
- □□□ □□□□□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□

3. ሊሰበሰብ ለማይችል ዕዳ ስለሚደረግ ማስተካከያ
o ቀጥሎ የተመለከቱት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ የተመዘገበው ሰው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ ነው ከተባለው አቅርቦት ጋር በተያያዘ ለታክሱ ባለሥልጣን ገቢ ባደረገው የውጤት ታክስ መጠን የግብአት ታክስ ተቀናሽ ያገኛል፡፡
• የተመዘገበው ሰው ባከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ ለታክሱ
ባለስልጣን የውጤት ታክስ ገቢ አድርጐ ከሆነ፣ እና
• ለአቅርቦቱ ሊከፈል የሚገባው ዋጋ ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ ተብሎ የተያዘ
ከሆነ፣እና
• ዕዳውን ለማስከፈል የሕግ እርምጃ የተወሰደ ቢሆንም ዕዳው ሊከፈል የማይችል
ሆኖ ከተገኘ፡፡

- [illegible]
  - ✓ [illegible]
  - ✓ [illegible]
- [illegible]

ሊሰበሰብ ለማይችል ዕዳ ስለሚደረግማስተካከያ…የቀጠለ

o የክሬዲት ሰነድ የተሰጠው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዥ በክሬዲት ሰነዱ ለተገለፀው የተጨማሪ እሴት ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ የጠየቀ ከሆነ፣ በክሬዲት ሰነዱ የተገለጸውን የተጨማሪ እሴት ታክስ የክሬዲት ሰነዱ በተሰጠበት የሒሣብ ጊዜ ውስጥ በገዥው የሚከፈል የውጤት ታክስ እንደሆነ አድርጐ መያዝ አለበት፡፡

4. መልሶ ሊሰበሰብ ከማይችል ዕዳ ውስጥ የተሰበሰበ ገንዘብ
o የተመዘገበ ሰው ሊሰበስብ ባልቻለው እዳ ባደረገው ማስተካከያ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ያገኘበትን አቅርቦት ዋጋ በሙሉ ወይም በከፊል መልሶ የሰበሰበ እንደሆነ፣ ሊሰበሰብ የማይችለውን ዕዳ መልሶ በሰበሰበበት የሒሣብ ጊዜ ከዚህ በታች በተመለከተው ቀመር መሠረት የውጤት ታክስ እንደተቀበለ ይቆጠራል፡፡
ሀ x ለ

/ሐ
ለዚህ ቀመር አፈጻጸም
ሀ - የተፈቀደው የግብአት ታክስ ተቀናሽ የገንዘብ መጠን፣
ለ - መልሶ የተሰበሰበው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ፣
ሐ - ከሒሣብ መዝገብ የተሰረዘው ሊሰበሰብ የማይችል ዕዳ።

ሊሰበሰብ ከማይችል ዕዳ ውስጥ የተሰበሰበ ገንዘብ…የቀጠለ

o ከላይ የተመለከተው ተፈጻሚ የሚሆነው የሚከተሉት ሁኔታዎች ሲሟሉ ይሆናል፡-
• የአዋጅ አንቀጽ ፵፭ ድንጋጌ ተፈጻሚ የተደረገው ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት ከሆነ (ከዚህ በኋላ ‹‹ዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት››)፣
• የዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት አቅራቢ ከዋንኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዢ በተቀበለው የገንዘብ መጠን ላይ ሲሆን፣ እና
• የዋነኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ገዢ ዋነኛው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት በተከናወነበት ጊዜ እና ሊሰበሰብ የማይችለው ዕዳ መልሶ በተሰበሰበበት ጊዜ የተመዘገበ ሰው ከሆነ፡፡

ሊሰበሰብ ከማይችል ዕዳ ውስጥ የተሰበሰበ ገንዘብ…የቀጠለ
o የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ተሟልተው የተገኙ ከሆነ፡-
• አቅራቢው የተጠቀሰውን የውጤት ታክስ የገንዘብ መጠን በመግለጽ ለገዢው የዴቢት ሰነድ መስጠት፣ ወይም
• ገዢው የመጀመሪያውን ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ታክስ ለሚከፈልበት አቅርቦት ያዋለው ከሆነ ለተገለጸው የውጤት ታክስ የግብአት ታክስ ተቀናሽ እንዲያገኝ መደረግ አለበት።
• የተመዘገበው ሰው የዴቢት ሰነድ በተቀበለበት የሒሣብ ጊዜ የግብአት ታክስ ተቀናሽ ማግኘት አለበት፡፡

ክፍል ዘጠኝ: የተጨማሪ እሴት ታክስን የተጣራ ተከፋይ ሒሣብ ስለማስላት

1. በአንድ የሒሣብ ጊዜ የተጣራ ተከፋይ የሚሆን የተጨማሪ እሴት ታክስ
o የተመዘገበ ሰው በአንድ የሒሣብ ጊዜ ሊከፍል የሚገባው የተጣራ የተጨማሪ እሴት ታክስ በሚከተለው ቀመር መሠረት ይሰላል፡-
ሀ - ለ
o ለዚህ ቀመር አፈጻጸም፡-
ሀ - የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡-
• በአንድ የሒሣብ ጊዜ የተመዘገበው ሰው ካከናወነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ
በዚህ አዋጅ አንቀጽ 62 ንዑስ አንቀጽ 3 መሠረት ተቀናሽ ሊደረግ የሚገባው
ከተከፋይ ሒሣብ ላይ የሚቀነስ የተጨማሪ እሴት ታክስ ከተቀነሰ በኋላ ታክስ
በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የሚሰበሰበው የውጤት ታክስ ጠቅላላ ድምር፣

ተከፋይ የሚሆን የተጨማሪ እሴት ታክስ…የቀጠለ

• በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፰ ንዑስ አንቀጽ (፩) ፊደል ተራ (ሐ) እና አንቀጽ ፰ ንዑስ አንቀጽ (፰) መሠረት የተመዘገበው ሰው በሒሳብ ጊዜው በቀረበለት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ በቀጥታ ሊከፍል የሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ ጠቅላላ ድምር፤
• በሂሳብ ጊዜው የተመዘገበው ሰው የውጤት ታክስ ተደርጎ የሚወሰድ የገንዘብ መጠን
• በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፳፰ መሰረት በሂሳብ ጊዜው የተፈቀደ የተመዘገበው ሰው ወደ ሀገር ባስገባቸው የካፒታል እቃዎች ላይ የሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ፤

ተከፋይ የሚሆን የተጨማሪ እሴት ታክስ…የቀጠለ

ለ - የሚከተሉት ድምር ይሆናል፡-
• የግብአት ታክስ ተቀናሽ ሊደረግላቸው ለሚችል በሒሣብ ጊዜው የተመዘገበው
ሰው ለገዛቸው ተቀናሽ የሚሆኑ ግዥዎች የከፈለው የግብአት ታክስ ጠቅላላ
ድምር፣ እና
• በአዋጁ ወይም በተጨማሪ እሴት ታክስ ደንብ በተመለከተው መሠረት በአንድ የሒሣብ ጊዜ ለተመዘገበው ሰው ተቀናሽ እንዲሆን የተፈቀደ የግብዓት
ታክስ፡፡

ክፍል አሥር: ተመላሽ
• በብልጫ የተከፈለን የግብዓት ታክስ ወደፊት ስለማሸጋገር
• ወደፊት ሳይሸጋገር ተመላሽ የሚደረግ በብልጫ የተከፈለ የግብዓት ታክስ
• ዘግይቶ በተከፈለ የተመላሽ ሒሣብ ላይ ስለሚከፈል ወለድ
• ለዲፕሎማቲክ ሚሲዮኖች፣ ለዓለም አቀፍ ድርጅቶች እና ለኢንቨስተሮች የሚከፈል ተመላሽ ሒሣብ

1. በብልጫ የተከፈለን የግብዓት ታክስ ወደፊት ስለማሸጋገር
• በአንድ የተመዘገበ ሰው የሒሣብ ጊዜ ከላይ የተመለከተው ቀመር ‹‹ለ›› ሂሳብ ከቀመር ‹‹ሀ›› ሒሣብ በልጦ
የተገኘ እንደሆነ በልጦ የተገኘው የገንዘብ መጠን ወደፊት እንዲሸጋገር ተደርጐ የሚቀጥለው የሒሣብ ጊዜ የተመዘገበው ሰው የግብአት ታክስ ሆኖ ተቀናሽ ይደረጋል፡፡ በዚህ መንገድ በብልጫ የተገኘው የግብአት ታክስ ተመላሽ ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ እስከሚሆን ድረስ ወደሚቀጥለው የሒሣብ ጊዜ እንዲሸጋገር ይደረጋል፡፡
• የተመዘገበው ሰው በብልጫ የከፈለው እና ከአንድ የሒሣብ ጊዜ በላይ እንዲሸጋገር የተደረገ ሒሣብ
ያለው እንደሆነ ቀደም ሲል እንዲሸጋገር የተደረገው በብልጫ የተከፈለው ሒሣብ በቅድሚያ እንዲቀነስ ይደረጋል፡፡
• የተመዘገበ ሰው በአንድ የሒሣብ ጊዜ ውስጥ ያለው በብልጫ የከፈለው ታክስ ለስድስት የሒሣብ ጊዜ
ያህል የተሸጋገረ ቢሆንም ሙሉ በሙሉ ተቀናሽ ያልተደረገ ከሆነ ተቀናሽ ያላደረገውን የገንዘብ መጠን ተመላሽ እንዲደረግለት ለታክሱ ባለሥልጣን ሊያመለክት ይችላል፡፡

የግብዓት ታክስ ወደፊት ስለማሸጋገር

o የተመዘገበው ሰው ማመልከቻ ያቀረበ እንደሆነ እና የታክሱ ባስለልጣን የቀረበው ጥያቄ ተገቢ መሆን ያለመሆኑን አጣርቶ የተመላሽ ጥያቄ ማመልከቻው በቀረበለት በ45 ቀናት ውስጥ ተመላሹን ገንዘብ መክፈል አለበት፡፡
o በዚህ አንቀጽ መሠረት የተመዘገበ ሰው የሚያቀርበው የተመላሽ ጥያቄ ስድስተኛው የሒሣብ ጊዜ በተጠናቀቀ በስድስት ወር ጊዜ ውስጥ መቅረብ አለበት፡፡
o የተመዘገበው ሰው በተጠቀሰው ጊዜ ውስጥ ጥያቄውን ካላቀረበ ተመላሽ የማግኘት መብቱን እንደተወ ይቆጠራል።

2. ወደፊት ሳይሸጋገር ተመላሽ የሚደረግ በብልጫ የተከፈለ የግብዓት ታክስ o የተመዘገበው ሰው በአንድ የሒሣብ ጊዜ ካከናወነው አቅርቦት ዋጋ ውስጥ ፶ በመቶ ወይም ከዚያ በላይ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ የሚደረግበት ከሆነ፣ የተመዘገበው ሰው የሒሣብ ጊዜውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ካስታወቀበት ጊዜ ጀምሮ በሚቆጠር የአንድ ወር ጊዜ ውስጥ የታክሱ ባለሥልጣን በሒሣብ ጊዜው በብልጫ የተከፈለውን የግብአት ታክስ ተመላሽ ማድረግ አለበት፡፡
o የሚከተሉት ሁኔታዎች ተሟልተው ሲገኙ የታክሱ ባለስልጣን የተመዘገበው ሰው የካፒታል ዕቃው ለተገዛበት የሂሳብ ጊዜ ተመላሽ እንዲፈቀድለት ማመልከቻ ካቀረበበት ቀን ጀምሮ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ተመላሹን መክፈል አለበት።
– ዓመታዊው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦቱ ከብር ፩፻ ሚሊዮን በላይ የሆነ የተመዘገበ ሰው ተቀናሽ የሚደረግ የካፒታል ዕቃዎች ግዢ የፈጸመ እንደሆነ፣

- [illegible]
- [illegible]

- [illegible] [illegible]
- [illegible]

- □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □60 □□ □□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□
- □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□

3. ዘግይቶ በተከፈለ የተመላሽ ሒሣብ ላይ ስለሚከፈል ወለድ
o በዚህ በአዋጁ በተደነገገው መሠረት የታክሱ ባለሥልጣን የተመላሹን ሒሣብ ያልከፈለ ከሆነ፣ የተመላሹ ሒሣብ መከፈል ከነበረበት አግባብነት ካለው ጊዜ መጨረሻ ጀምሮ ተመላሹ ሒሣብ እስከተከፈለ ድረስ ላለው ጊዜ ወለድ መክፈል አለበት፡፡
o የሚከፈለው ወለድ መጣኔ ከላይ ከተጠቀሰው ጊዜ በፊት ባለው የሩብ ዓመት በኢትዮጵያ ውስጥ የሚገኙ ባንኮች የንግድ ብድር የሚሰጡበት ከፍተኛው የወለድ መጣኔ ይሆናል፡፡

4. ለዲፕሎማቲክ ሚሲዮኖች፣ ለዓለም አቀፍ ድርጅቶች እና

ለኢንቨስተሮች የሚከፈል ተመላሽ ሒሣብ
o የታክሱ ባለሥልጣን የሚቀርብለትን ጥያቄ መሠረት በማድረግ የሚከተሉት አካላት የከፈሉትን የተጨማሪ እሴት ታክስ በሙሉ ወይም በከፊል ተገቢው ማስረጃ ተሟልቶ በቀረበበት በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ተመላሽ ማድረግ አለበት፡-
– በቪዬና የዲፕሎማቲክ ግንኙነት ኮንቬንሽን ለሚሲዮን፣ ለዲፕሎማት ወይም ለቆንስላ
የሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነጻ እስከሆነ ድረስ፣ ለውጭ
ሀገር የዲፕሎማቲክ ወይም ለኰንስላር ሚሲዮኖች ወይም ለውጭ ሀገር ዲፕሎማቶች እና
ቆንስላዎች፤
– በዓለም አቀፍ ስምምነት ለዓለም አቀፍ ድርጅቱ የሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ከተጨማሪ እሴት ታክስ ነጻ እስከሆነ ድረስ ለዓለም አቀፍ ድርጅት፤

- □□□ □□□ □□□□□ □□□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□□ □□□
- □□□□□□□ □□□ □□ □□□□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□/□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□

o □□□□□□ □□□ □□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□

o □□□□ □□□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□ (□) □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□

ለዲፕሎማቲክ ሚሲዮኖች የሚከፈል ተመላሽ…የቀጠለ

o በተጠቀሱት አካላት የሚቀርበው የተመላሽ ጥያቄ፡-
– የተመላሽ ጥያቄ የቀረበበት አቅርቦት ከተከናወነበት ቀን አንስቶ በአንድ ወር ጊዜ ውስጥ ወይም የታክሱ ባለስልጣን በሚፈቅደው ተጨማሪ ጊዜ ውስጥ፣ እና
– ከሚከተሉት ደጋፊ ማስረጃዎች ጋር ተያይዞ መቅረብ አለበት፡-
• የተመላሽ ጥያቄ የቀረበበት የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለበት የታክስ
ደረሰኝ ወይም ሌላ ተመሳሳይ ማስረጃ፣
• አመልካቹ የተመላሽ ጥያቄ እንዲያቀርብ የሚያስችለው ማስረጃ፣ እና የታክሱ ባለስልጣን በሚያወጣው መመሪያ ሚጠየቀውን ማናቸውም ሌላ ማስረጃ፡፡

ክፍል አሥራ አንድ: የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች
• የታክስ ደረሰኞች
• የክሬዲት እና የዴቢት ሰነዶች
• የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነድ እንዲሰጥ ስለመጠየቅ
• የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች አያያዝ
• በወኪሎች አማካኝነት የተከናወኑ አቅርቦቶች የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች

1. የታክስ ደረሰኞች
o በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፪) የተመለከተው እንደተጠበቀ ሆኖ፣ ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የሚያከናውን የተመዘገበ ሰው አቅርቦቱን ባከናወነበት ጊዜ አቅርቦቱን ለገዛው ሰው መደበኛውን የታክስ ደረሰኝ መስጠት አለበት።
o ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የገዛው ሰው ካልጠየቀ በስተቀር የተመዘገበ ሰው የአቅርቦቱ ጠቅላላ ዋጋ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ከሚወሰነው የገንዘብ መጠን ላልበለጠ እና በጥሬ ገንዘብ ለሚፈጸም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት
ክፍያ መደበኛውን የታክስ ደረሰኝ እንዲሰጥ አይገደድም፡፡

- □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□□ □□□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□□-
  - □□□□□□ □□□□ □□ □□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□
  - □□□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□ □□ □□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□
- □□□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□
- □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□ □□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□ □□□□□□

2. የክሬዲት እና የዴቢት ሰነዶች
o የሚከፈለው የተጨማሪ እሴት ታክስ በማነሱ ወይም በመብለጡ ማስተካከያ ለማድረግ ሁኔታዎች በሚሟሉበት ጊዜ የተመዘገበው ሰው ለሌላው የተመዘገበ ሰው እንደሁኔታው የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ መስጠት አለበት፡፡
o የተመዘገበው ሰው ለአቅርቦቱ ገዢ የክሬዲት ወይም የዴቢት ሰነድ የሚሰጠው ሰነዱ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው የማስተካከያ ተግባር በተፈጸመበት የሒሣብ ጊዜ መጨረሻ ሊሆን ይገባል፡፡ o የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ የተዘረዘሩ መረጃዎችን የሚይዝ መሆን አለበት፡፡
o “የማስተካከያ ተግባር” የሚለው ሐረግ የማይሰበሰብ ዕዳ በመኖሩ ምክንያት የሚደረግን ማስተካከያ ይጨምራል፡፡

3. የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነድ እንዲሰጥ ስለመጠየቅ
o በዚህ የአዋጁ ክፍል መሠረት በማናቸውም ምክንያት ዋንኛው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ያልተሰጠው የተመዘገበ ሰው አቅራቢው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ እንዲሰጠው በጽሑፍ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
o የሚቀርበው ጥያቄ፡-
• የታክስ ደረሰኝን በሚመለከት የታክሱ ደረሰኝ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው አቅርቦት ከተከናወነበት ቀን አንስቶ በ60 ቀናት ውስጥ፣ ወይም
• የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድን በሚመለከት የክሬዲት ሰነዱ ወይም
የዴቢት ሰነዱ እንዲሰጥ ምክንያት የሆነው ሁኔታ ካጋጠመበት ቀን ጀምሮ በ60
ቀናት ውስጥ፣ መቅረብ አለበት፡፡

ሰነድ እንዲሰጥ ስለመጠየቅ…የቀጠለ

o ጥያቄ የቀረበለት የተመዘገበ ሰው ጥያቄው ከቀረበለት ቀን አንስቶ በ14 ቀናት ውስጥ በጥያቄው መሠረት መፈጸም አለበት።
o የተመዘገበው ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የተከናወነበት ዋንኛ የታክስ ደረሰኝ ወይም ማስተካከያ የተደረገበት የክሬዲት ወይም የዴቢት ሰነድ ዋንኛ ቅጂ የጠፋበት መሆኑን የገለጸ ከሆነ አቅርቦቱን ያከናወነው የተመዘገበው
ሰው የዋንኛውን የታክስ ደረሰኝ ወይም የክሬዲት ሰነዱን ወይም የዴቢት ሰነዱን ቅጂ ሊሰጠው ይችላል፡፡
o ለተመዘገበው ሰው የሚሰጠው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ቅጂ በላዩ ላይ ቅጂ በሚል ሊጻፍበት ይገባል፡፡

4. የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች አያያዝ
o የተመዘገበ ሰው ለአንድ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ሊሰጥ የሚችለው አንድ ደረሰኝ ብቻ ሲሆን፣ ማስተካከያ ማድረግ ለሚያስገድድ አንድ ሁኔታ ሊሰጥ የሚችለው አንድ የክሬዲት ሰነድ ወይም አንድ የዴቤት ሰነድ ነው፡፡ ሆኖም ዋነኛው ቅጂ ጠፍቶብኛል ለሚል የተመዘገበ ሰው ቅጂ የሚል ጽሑፍ የሰፈረበት ቅጂ ሊሰጠው ይችላል፡፡
o የተመዘገበ ሰው በዚህ የአዋጁ ክፍል ከተመለከተው ውጪ የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ሊሰጥ አይችልም፡፡
o ለታክሱ አዋጅ እና ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈጻጸም የተመዘገበ ሰው የሚከተሉትን ሰነዶች መያዝ አለበት፡፡
– የተቀበላቸውን ዋንኛ የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች በሙሉ፣

የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች አያያዝ…የቀጠለ

– በዚህ አዋጅ አንቀጽ ፶፬(፬) መሠረት የተቀበላቸውን የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት
ሰነዶች እና የዴቤት ሰነዶች ቅጂዎች በሙሉ፣
– የሰጣቸውን የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች ቅጂዎች
በሙሉ፤
– ወደ ሀገር ካስገባቸው ወይም ወደ ውጭ ከላካቸው ዕቃዎች ጋር የተያያዙ የጉምሩክ
ሰነዶች፣ እና
– የአገልግሎቱ ተቀባይ በሆነ የተመዘገበ ሰው የተዘጋጁ ከሆነ ይህ ሰው በቀጥታ
በገዢው ታክስ የሚከፈልበትን አቅርቦት የሚመለከቱ የታክስ ደረሰኞች፡፡
– የተመዘገበ ሰው የሰጣቸው የታክስ ደረሰኞች፣ የክሬዲት ሰነዶች እና የዴቢት ሰነዶች
ቅጂዎች በሙሉ በጊዜ ቅደም ተከተላቸው መሠረት መያዝ አለባቸው፡፡

5. በወኪሎች አማካኝነት የተከናወኑ አቅርቦቶች የተጨማሪ እሴት ታክስ ሰነዶች o ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት የተከናወነው በተመዘገበው ወካይ ስም በተወካዩ አማካኝነት የሆነ እንደሆነ እና ወካይ እና ተወካይ ሁለቱም የተመዘገቡ ሰዎች ከሆኑ ወካዩ ለታክስ ለአቅርቦቱ ሊሰጥ የሚገባውን ማናቸውንም የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ ተወካዩ የወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም መስጠት ይችላል፡፡
o የተመዘገበ ሰው በተወካዩ አማካኝነት ለወካዩ ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እና ወካይ እና ተወካይ ሁለቱም የተመዘገቡ ከሆነ፣ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ ለወካዩ ሊሰጥ የሚገባውን የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ የተወካዩን ስም፣
አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ለተወካዩ መስጠት ይችላል፡

በወኪሎች አማካኝነት የተከናወኑ…የቀጠለ

o ተወካይ በተመዘገበ ወካይ ስም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እንደሆነ፣ እና ወካዩ የተመዘገበ ሰው ሆኖ ተወካዩ ያልተመዘገበ ከሆነ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ በወካዩ ሊሰጥ የሚገባውን የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ የወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ተወካዩ ሊሰጥ ይችላል።
o የተመዘገበ ሰው ለወካዩ በተወካዩ አማካኝነት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እንደሆነ፣ እና ወካዩ የተመዘገበ ሰው ሆኖ ተወካዩ ያልተመዘገበ ከሆነ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ ለወካዩ ሊሰጥ የሚገባው የታክስ ደረሰኝ የወካዩን ስም፣ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ የምዝገባ ቁጥር በመጠቀም ለተወካዩ መስጠት ይችላል።

በወኪሎች አማካኝነት የተከናወኑ…የቀጠለ
• በዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፩) እና (፪) መሠረት ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት በወካዩ ስም
ለተወካዩ የቀረበ ወይም በወካዩ ስም በተወካዩ የቀረበ እንደሆነ፣ ከአቅርቦቱ ጋር በተያያዘ በዚህ አዋጅ መሠረት ሊሰጥ የሚገባው የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት ሰነድ አንድ ጊዜ ብቻ መሰጠት ያለበት ሲሆን፣ ለወካዩ እና ለተወካዩ ወይም በወካዩ እና ለተወካዩ ሊሰጥ አይችልም፡፡
• በዚህ አንቀጽ መሠረት በተወካዩ የተሰጠ ወይም ለተወካዩ የተሰጠ የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት
ሰነድ እና የዴቢት ሰነድ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም በወካዩ እና ለተወካዩ እንደተሰጠ ይቆጠራል፡፡
• በዚህ አንቀጽ መሠረት በወካዩ ወይም ለተወካዩ የታክስ ደረሰኝ፣ የክሬዲት ሰነድ ወይም የዴቢት
ሰነድ የተሰጠ እንደሆነ፤ ተወካዩ የወካዩን ስም፤ አድራሻ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ምዝገባ ቁጥር ማረጋገጥ የሚያስችል በቂ መረጃ መያዝ አለበት፡፡

ክፍል አሥራ ሁለት: የአስተዳደር እና የሥነ - ሥርዓት ደንቦች
• የታክስ አስተዳደር አዋጅ ተፈጻሚነት
• የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ
• የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈያ ጊዜ
• ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ታክስን ስለመሰብሰብ
• ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ላይ ስለሚጠየቅ ታክስ
• ዕቃዎችን በመመዝገብ ረገድ ስለተጣለ ገደብ
• የውጭ ሀገር አገልግሎት ሰጪ ግዴታዎች
• በገዢው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ሰው
• የተጨማሪ እሴት ታክስ ቅጣት

1. የታክስ አስተዳደር አዋጅ ተፈጻሚነት
የታክስ አዋጁ ድንጋጌዎች እንደተጠበቁ ሆነው የታክስ አስተዳደር አዋጅ የዚህን አዋጅ አስተዳደር በተመለከተም ተፈጻሚነት ይኖረዋል፡፡

2. የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ
o ማናቸውም የተመዘገበ ሰው የእያንዳንዱን የሒሣብ ጊዜ የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ የሒሣብ ጊዜው ከተጠናቀቀ በኋላ ቀጥሎ ባለው ወር የመጨረሻ ቀን ድረስ ማቅረብ አለበት፡፡ o ማናቸውም የተመዘገበ ሰው በሒሣብ ጊዜው ውስጥ ተከፋይ የሆነ የተጨማሪ እሴት ታክስ ገቢ ቢኖረውም ባይኖረውም የሒሣብ ጊዜውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ የማቅረብ ግዴታ አለበት፡፡
o በአንድ ወር ውስጥ በቀጥታ በገዢው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ከፍተኛ ግብይት ያለው ያልተመዘገበ ሰው ወይም ያልተመዘገበ የመንግሥት ተቋም ለዚህ ወር ግብይቱ በሚቀጥለው ወር የመጨረሻ ቀን ድረስ ለታክሱ ባለስልጣን የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ አለበት፡፡

የተጨማሪ እሴት ታክስ ማስታወቂያ

o በከፍተኛ ያልተመዘገበ ሰው ወይም በመንግሥት ተቋም ሊቀርብ የሚገባው የታክስ ማስታወቂያ ለታክስ አስተዳደር አዋጁ አፈጻጸም“ የታክስ ማስታወቂያ›› እና ‹‹የራስ የታክስ ማስታወቂያ” ሆኖ ይቆጠራል፡፡

3. የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈያ ጊዜ
o የተመዘገበ ሰው በሒሣብ ጊዜው የሚኖረውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ተከፋይ የተጣራ ሒሣብ
ታክሱን ሊያስታወቅ በሚገባው ጊዜ ውስጥ መክፈል አለበት፡፡
o በቀጥታ በገዢው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል
ግዴታ ያለበት ከፍተኛ ግብይት ያለው ያልተመዘገበ ሰው ወይም ያልተመዘገበ የመንግሥት ተቋም በገዢው ተይዞ ታክስ የሚከፈልበትን ግብይት በፈጸመበት ወር ውስጥ ታክሱን የመክፈል ግዴታው የሚቋቋም ሲሆን፤ ይህ ሰው የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብ ባለበት ጊዜ ውስጥ ታክሱን መከፈል አለበት፡፡
o በታክስ አዋጁ አንቀጽ 28 መሰረት ክፍያው እንዲዘገይ ካልተፈቀደለት በስተቀር
ማናቸውም አስመጪ ወደ ሀገር ባስገባቸው ዕቃዎች ላይ ሊከፈል የሚገባውን ታክስ ዕቃዎቹን ወደ ሀገር ባስገባበት ጊዜ መክፈል አለበት፡፡

4. ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ታክስን ስለመሰብሰብ

o የጉምሩክ ኮሚሽን፡-
• ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ዕቃዎቹ ወደ ሀገር በሚገቡበት ጊዜ ታክስን መሰብሰብ፣
• የአስመጪውን የታክስ ከፋይ መለያ ቁጥር (ካለ) እና የዕቃዎቹን የዋጋ ኢንቮይስ መቀበል፣ እና
• የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት በፖስታ ቤት በኩል ከሚመጡ ዕቃዎች ላይ ኮሚሽኑን በመወከል ታክስ የመሰብሰብ ተግባር መፈጸም እንዲችል ሁኔታዎችን ማመቻቸት አለበት፡፡
o አግባብነት እስካላቸው ድረስ በጉምሩክ አዋጅ ወደ ሀገር ስለሚገቡ እና በትራንዚት ላይ ስላሉ ዕቃዎች፣ ወደ ሀገር ስለሚገቡ ዕቃዎች ክሊራንስ፣ የጉምሩክ ቀረጥን ስለመክፈል እና ታክስን ስለማስመለስ የተደነገጉት ድንጋጌዎች ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ ለመሰብሰብም ተፈጻሚነት ይኖራቸዋል፡፡

ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ታክስን ስለመሰብሰብ… የቀጠለ

o በዚህ አዋጅ ወይም በሚኒስቴሩ በሚወጣ መመሪያ የተመለከተው ማስተካከያ ወይም የተለየ አሠራር እንደተጠበቀ ሆኖ፣
ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ የሚከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ
ለመሰብሰብ ሲባል ኮሚሽኑ በጉምሩክ አዋጅ የተሰጠውን ሥልጣን በዚህ አዋጅ መሠረት ወደ ሀገር በሚገቡ ዕቃዎች ላይ ስለሚከፈል የተጨማሪ እሴት ታክስ
ጭምር እንደተሰጠው በመቁጠር ሊሰራበት ይችላል፡፡
o ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ‹‹የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት›› ማለት በሚኒስትሮች ምክር ቤት ደንብ ቁጥር ፩፻፷፭/፪ሺ፱ የተቋቋመው የኢትዮጵያ ፖስታ አገልግሎት ድርጅት ነው፡፡

5. ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ላይ ስለሚጠየቅ ታክስ
o ይህ ድናጋጌ ተፈጻሚ የሚሆነው የአቅርቦቱ ተጠቃሚ በሰጠው የተሳሳተ መረጃ ወይም በፈጸመው የማጭበርበር ድርጊት ምክንያት የተመዘገበው ሰው፡-
– አቅርቦቱ ከታክስ ነጻ እንዲሆን፣
– በአቅርቦቱ ላይ ዜሮ የማስከፈያ ልክ ተፈጻሚ እንዲሆን፣ ወይም
– የተጨማሪ እሴት ታክስ እንዳይከፈልበት ያደረገ እንደሆነ ነው፡፡
o ይህ ድንጋጌ ተፈጻሚ በሚሆንበት ጊዜ የታክሱ ባለሥልጣን የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ተገቢ ባልሆነ የተጨማሪ እሴት ታክስ አወሳሰን ምክንያት በአቅርቦቱ ላይ ያልከፈለውን የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያው በመዘግየቱ የሚከፈለውን ወለድ፣ ክፍያው በዘገየበት የሚጣለውን መቀጫ እንዲከፍል ሊጠይቀው ይችላል፡፡

ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ላይ ስለሚጠየቅ ታክስ
o የታክሱ ባለሥልጣን የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ታክሱን እንዲከፍል ሲጠይቅ በደንቡ የተመለከቱትን
ዝርዝር ሁኔታዎች የሚገልጽ ማስታወቂያ መስጠት አለበት፡፡
o ይህ ድንጋጌ የታክሱ ባለሥልጣን የተጨማሪ እሴት ታክሱን በሙሉ ወይም በከፊል፣ ክፍያ
በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ እና ክፍያው በመዘግየቱ ከሚጣል መቀጫ ጋር አቅርቦቱን ካከናወነው ከተመዘገበው ሰው ላይ ከመጠየቅ አያግደውም፡፡
ሆኖም የታክሱ ባለስልጣን በዚህ አንቀጽ መሠረት የሚጠይቀው ታክስ በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል
ከሚገባው የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያ በመዘግየቱ ከሚከፈል ወለድ እና በዘገየበት ከሚጣል መቀጫ
የበለጠ ሊሆን አይችልም፡፡
o በዚህ ድንጋጌ መሠረት ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ የሚሰበሰበው ታክስ አቅራቢው በአቅርቦቱ ላይ
ሊከፈል ከሚገባው ታክስ ላይ ይቀነሳል እንዲሁም ከአቅራቢው የሚሰበሰበው ማናቸውም ገንዘብ የአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊከፍል ከሚገባው ታክስ ላይ ይካካሳል።

ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ላይ ስለሚጠየቅ ታክስ… የቀጠለ

o በአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ፣ ክፍያ በመዘግየቱ የሚከፈል ወለድ እና በዘገየበት የሚጣል መቀጫ የከፈለ አቅራቢ የከፈለውን ገንዘብ ከአቅርቦቱ ተጠቃሚ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
o ለዚህ አዋጅ እና ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈጻጸም በዚህ ድንጋጌ መሠረት የተወሰነ ታክስ በዚህ አዋጅ መሠረት የተጠየቀ የተጨማሪ እሴት ታክስ ሆኖ ይቆጠራል፡፡
o የታክስ አስተዳደር አዋጅ ድንጋጌዎች የታክሱ ባለሥልጣን አቅርቦቱን ካከናወነው ከተመዘገበው ሰው ታክሱ እንዲሰበሰብ ለማድረግ የታክስ ከፋዩን የገቢ ማስታወቂያ ጨምሮ ማናቸውንም ውሳኔ ከማሻሻል አያግዱትም፡፡

6. ከተከፋይ ሒሣብ ላይ የሚቀነስ የተጨማሪ እሴት ታክስ
o የተመዘገበ ሰው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነው ለመንግሥት ተቋም የሆነ እንደሆነ፣ አቅርቦቱ የተፈጸመለት የመንግሥት ተቋም፡-
– በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ፶ በመቶ ቀንሶ የማስቀረት፣
– ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ በሚወሰነው አኳኋን ቀንሶ ያስቀረውን የተጨማሪ እሴት
ታክስ ለታክሱ ባለስልጣን ገቢ የማድረግ፣ እና
– በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባውን ቀሪውን የተጨማሪ እሴት ታክስ ሒሣብ ፶ በመቶ
ለተመዘገበው ሰው የመክፈል፣ ግዴታ አለበት፡፡
o በመንግሥት ተቋም ተቀንሶ የተያዘ ማናቸውም የተጨማሪ እሴት ታክስ አቅርቦቱን ባከናወነው የተመዘገበ ሰው ለታክሱ ባለስልጣን እንደተከፈለ ይቆጠራል፡፡

ከተከፋይ ሒሣብ ላይ የሚቀነስ ታክስ…የቀጠለ

o ለመንግሥት ተቋም ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ያከናወነ እና በዚህ አንቀጽ መሠረት የተጨማሪ እሴት ታክሱ ሒሣብ ከተከፋይ ሒሣብ ላይ ተቀንሶ የተያዘበት የተመዘገበ ሰው፣ አቅርቦቱ በተከናወነበት ወቅት ባለው የሒሣብ ጊዜ ከተከፋይ
ሒሣብ ላይ ተቀናሽ ለተደረገበት የገንዘብ መጠን ተቀናሽ የማግኘት መብት ይኖረዋል፡፡
o ለዚህ አንቀጽ አፈጻጸም ‹‹የመንግሥት ተቋማት›› ማለት ሚኒስቴሩ በሚያወጣው መመሪያ መሠረት ከተከፋይ ሂሳብ ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስን ቀንሶ እንዲያስቀር
በሚኒስቴሩ ኃላፊነት የተሰጠው የመንግሥት ተቋም ነው።

7. ዕቃዎችን በመመዝገብ ረገድ ስለተጣለ ገደብ
o የባለቤትነት ምዝገባ የሚያስፈልጋቸውን ወደ ሀገር የሚገቡ ዕቃዎች የመመዝገብ ሥልጣን የተሰጠው አካል እነዚህን ዕቃዎች ወደ ኢትዮጵያ ያስገባው ሰው የሚከተሉትን ማስረጃዎች ካላቀረበ በስተቀር መመዝገብ የለበትም ፡-
– ወደ ሀገር በገቡት ዕቃዎች ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ መሆኑን
የሚያረጋግጥ የጉምሩክ ዲከላራሲዮን፣ ወይም
– ወደ ሀገር የገቡት ዕቃዎች ከታክሱ ነጻ መሆናቸውን የሚገልጽ የጉምሩክ ሰነድ፡፡
– የአዋጁ አንቀጽ ፳፰ ተፈጻሚ በሚሆንበት ሁኔታ ወደ ሀገር በገቡት እቃዎች ላይ
የተጨማሪ እሴት ታክስ የተከፈለ መሆኑን የሚያረጋግጥ በታክሱ ባለስልጣን የተሰጠ የምስክር ወረቀት፡፡

- □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□-
  - ✓ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□ □□□□□ □□□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□
  - ✓ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□ □□□□ □□□□□□□ □□□□□ □□□□□□
- □□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□□-
  - ‹‹□□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□›› □□□ □□□□□□ □□□ □□□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□□
  - ‹‹□□□□□ □□□□□ □□□□›› □□□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□ □□□□□

8. የውጭ ሀገር አገልግሎት ሰጪ ግዴታዎች
o የመመዝገብ ግዴታ ያለበት እና ከኢትዮጵያ ውጪ ታክስ የሚከፈልበትን እንቅስቃሴ የሚያከናውን በኢትዮጵያ ውስጥ በቋሚነት የሚሰራ ድርጅት የሌለው ሰው በታክስ አስተዳደር አዋጅ በተደነገገው መሠረት የታክስ ባለስልጣኑ ለታክሱ መከፈል ዋስትና እንዲያቀርብ ሊጠይቅ ይችላል፡፡
o የታክሱ ባለሥልጣን ይህን ተፈጻሚ የሚያደርገው የውጭ ሀገር አገልግሎት ሰጪው በዚህ አዋጅ የተጣሉበትን ግዴታዎች የማይወጣ መሆኑን የሚያሳምን በቂ ምክንያት ሲኖረው ነው፡፡ o ዋስትና ያቀረበው ሰው በዚህ አዋጅ በተጣለበት ግዴታ መሠረት ያልፈጸመ እንደሆነ የታክሱ ባልስልጣን ይህ ሰው በኢትዮጵያ ውስጥ ለተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል እንዲሰይም ሊያስገድደው ይችላል፡፡

የውጭ ሀገር አገልግሎት ሰጪ ግዴታዎች…የቀጠለ
o የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሆነው ሰው ለተጨማሪ እሴት ታክስ ለመመዝገብ ማመልከቻ ማቅረብን፤ የታክስ ማስታወቂያ ማቅረብን፤ የተጨማሪ እሴት ታክስ መክፈልን ጨምሮ በወከለው ሰው ስም በዚህ አዋጅ የተመለከቱ ተግባሮችን የመፈጸም ኃላፊነት አለበት፡፡
o የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል ምዝገባ የሚከናወነው በወካዩ ስም ነው፡፡ o አንድ ሰው ለብዙ ሰዎች የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል መሆን የሚችል ሲሆን፤ ሆኖም ለእያንዳንዱ ለሚወክለው ሰው የተለያየ ምዝገባ መፈፀም አለበት፡፡

የውጭ ሀገር አገልግሎት ሰጪ ግዴታዎች…የቀጠለ

o የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሚሆንው ሰው፡-
• ለታክስ አስተዳደር አዋጅ አፈጻጸም የወካዩ የታክስ እንደራሴ ሆኖ ይቆጠራል፤ እና
• ለሚወክለው ሰው የተጨማሪ እሴት ታክስ ግዴታ የግል ተጠያቂነት ይኖርበታል፡፡
o የታክሱ ባለስልጣን የተጨማሪ እሴት ታክስ ወኪል የሚሾምበትን መንገድ፣ አኳኋን እና ተፈላጊ ሁኔታዎች በመመሪያ ሊወስን ይችላል፡፡

9. በገዢው ታክስ በሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት ሰው
o ከውጭ ሀገር ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ከሚያከናውን የተመዘገበ ሰው ግብይት የሚፈጽም የተመዘገበ ሰው፤ የመንግሥት ተቋም ወይም ከፍተኛ ግብይት ያለው ያልተመዘገበ ሰው በሚፈጽመው በቀጥታ በገዢው ታክስ የሚከፈልበት ግብይት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ የመክፈል ግዴታ ያለበት መሆኑን በታክስ ባለስልጣኑ የጸደቀውን ቅጽ በመጠቀም ለአቅራቢው ማሳወቅ አለበት፡፡
o ለአቅራቢው የሚላከው ማስታወቂያ አቅርቦቱ በተፈጸመ ጊዜ ወይም ከመፈጸሙ በፊት መሰጠት አለበት፡፡

10. የተጨማሪ እሴት ታክስ ቅጣት
o ለተጨማሪ እሴት ታክስ የተመዘገበ ሰው በአዋጁ አንቀጽ 60(1) ለተመለከተው ለእያንዳንዱ ጥፋት ብር 100ሺ (አንድ መቶ ሺ ብር) አስተዳደራዊ ቅጣት ይቀጣል፡፡
o በታክስ አዋጁ ከተደነገገው ውጪ የታክስ ደረሰኝ፤ የክሬዲት ኖት ወይም የዴቢት ኖት የሰጠ ማናቸውም ሰው ለእያንዳንዱ ድርጊት ብር ፶ሺ (ሃምሳ ሺህ ብር) የገንዘብ መቀጫ ይቀጣል፡፡
o በታክስ አዋጁ አንቀጽ ፷፭ በገዢው ተይዦ ስለሚከፈል ታክስ በተደነገገው መሠረት ያልፈጸመ የተመዘገበ ሰው፤ ከፍተኛ ግብይት ያለው ያልተመዘገበ ሰው ወይም የመንግሥት ተቋም ብር ፶ሺ (ሃምሳ ሺህ ብር) የገንዘብ መቀጫ ይቀጣል፡፡

ክፍል አሥራ ሦስት: ልዩ ልዩ ድንጋጌዎች
• ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች
• የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበት ዋጋ
• የተመዘገበ ሰው መሞት፤ ክፍያ መፈጸም ያለመቻል ወይም መክሰር እና ንብረት በመያዣነት የተቀበለ ሰው
• የገንዘብ ምንዛሪ

1. ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች
o በቅርንጫፎች እና በሥራ ክፍሎች የተከናወነ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ እንደ አንድ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚቆጠር ሲሆን፣ በቅርንጫፎቹ እና በሥራ ክፍሎቹ ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያከናውን ሰውም መመዝገብ ያለበት በራሱ ስም እንጂ በቅርንጫፉ እና በሥራ ክፍሎቹ ስም ሊሆን አይችልም፡፡
ሆኖም የተመዘገበው ሰው በጽሑፍ የሚያቀርበውን ጥያቄ መሰረት በማድረግ ለእያንዳንዱ ቅርንጫፍ ወይም የስራ ክፍል ወይም በተናጠል ለሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ራሱን የቻለ የተመዘገበ ሰው አድርጐ እንዲያስመዘግብ የታክስ ባለስልጣኑ ሊፈቅድ ይችላል፡፡

- □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □

ቅርንጫፎች እና የሥራ ክፍሎች… የቀጠለ

o የተመዘገበ ሰው ያሉት ቅርንጫፎች፤ የሥራ ክፍሎች ወይም የተለዩ ታክስ የሚከፈልባቸው የስራ እንቅስቃሴዎች ራሳቸውን ችለው እንዲመዘገቡ ከተደረገ፡-
• ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም ቅርንጫፉ፤ የሥራ ክፍሉ ወይም የተለየው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ራሱን እንደቻለ ሰው ይቆጠራል፤ እና
• የተመዘገበው ሰው እና የዚህ ሰው ቅርንጫፎች፤ የሥራ ክፍሎች እና
የተለየው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ ግንኙነት ያላቸው ሰዎች
እንደሆኑ ይቆጠራል፡፡

2. የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበት ዋጋ

o የተመዘገበ ሰው ታክስ ለሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያስተዋውቀው ወይም የሚሰጠው ዋጋ የተጨማሪ እሴት ታክስን ማካተት ያለበት ሲሆን፣ ይህም በማስታወቂያው ወይም በሚሰጠው ዋጋ በግልጽ መመልከት አለበት፡፡
o በሚከተሉት ሁኔታዎች የተመዘገበ ሰው የሚያስተዋውቀው ወይም የሚሰጠው ዋጋ የተጨማሪ እሴት ታክስን የማይጨምር ሊሆን ይችላል፡-
• ማስታወቂያው ወይም የሚሰጠው ዋጋ በአቅርቦቱ ላይ ሊከፈል የሚገባው የተጨማሪ እሴት እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ሲታከል የሚኖረውን የዕቃውን ዋጋ ጭምር የሚገልጽ ከሆነ፤እና
• የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበትን ዋጋ እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ያልታከለበትን ዋጋ በሚመለከት የሚወጣው ማስታወቂያ ወይም የሚሰጠው ዋጋ የሚኖረው ተፈላጊነት ወይም ውጤት
እኩል ከሆነ፡፡

- [illegible] [illegible] [illegible]

የተጨማሪ እሴት ታክስ የታከለበት ዋጋ…የቀጠለ

• በጨረታው አሸናፊ ከሆነ በዚህ አዋጅ አንቀጽ 12 መሠረት ለተጨማሪ እሴት ታክስ መመዝገብ ያለበት ሲሆን፣ በጨረታው መሠረት በሚያከናውነው ታክስ የሚከፈልበት አቅርቦት ላይ የተጨማሪ እሴት ታክስ መሰብሰብ አለበት።

3. የተመዘገበ ሰው መሞት፤ ክፍያ መፈጸም ያለመቻል ወይም መክሰር እና ንብረት በመያዣነት የተቀበለ ሰው
o ቀጥሎ የተዘረዘሩት ሁኔታዎች ሲያጋጥሙ የተመዘገበው ሰው ሀብት አስተዳዳሪ ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም የተመዘገበውን ሰው ታክስ የሚከፈልበት እንቅስቃሴ በማከናወን ተግባር
እንደቀጠለ ይቆጠራል፡፡
– የተመዘገበው ሰው ሲሞት፣ ወይም ክፍያ መፈጸም ያለመቻሉ ወይም መክሰሩ ሲረጋግጥ፤ እና
– ከሚከተሉት አንዱ ሲያጋጥም፡-
• ቀደም ሲል በተመዘገበው ሰው ሲካሄዱ የነበሩ ታክስ የሚከፈልባቸውን እንቅስቃሴዎች የሞተውን፤ ክፍያ መፈጸም ያቋረጠውን ወይም የከሰረውን የተመዘገበ ሰው ሀብት የሚያስተዳድረው ሰው ሲያካሂድ፤ ወይም

የተመዘገበ ሰው መሞት…የቀጠለ

• የተመዘገበውን ሰው ታክስ የሚከፈልበት የሥራ እንቅስቃሴ የሚያቋርጥ ማናቸውም ተግባር ሲፈጸም፡፡

4. የገንዘብ ምንዛሪ

o ለታክስ አዋጁ አፈጻጸም ማናቸውም የገንዘብ መጠን በብር መገለጽ አለበት፡፡
o የዚህ አንቀጽ ንዑስ አንቀጽ (፫) ድንጋጌ እንደተጠበቀ ሆኖ የገንዘብ መጠን የተገለጸው በብር ሳይሆን በሌላ የገንዘብ ዓይነት የሆነ እንደሆነ፡-
• ወደ ሀገር የገቡ ዕቃዎችን በሚመለከት፣ በዕቃው ላይ ሊከፈል የሚገባውን የጉምሩክ
ቀረጥ ለማስላት በጉምሩክ አዋጅ ጥቅም ላይ እንዲውል የተፈቀደውን የውጭ ገንዘብ
ምንዛሪ ተመን መሠረት በማድረግ የገንዘቡ መጠን ወደብር እንዲቀየር ይደረጋል፤
• በሌሎች ማናቸውም ሁኔታዎች የገንዘቡ መጠን ወደ ብር የሚለወጠው ለዚህ አዋጅ አፈጻጸም በሒሣብ ስሌት ውስጥ መካተት በሚገባው ቀን የኢትዮጵያ ብሔራዊ ባንክ ሥራ ላይ ባዋለው በውጭው ሀገር ገንዘብ እና በኢትዮጵያ ብር መካከል ባለው የውጭ ገንዘብ የምንዛሪ ተመን ይሆናል።

- □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□ □□ □□□□ □□□□□-
  - ✓ □□□□□ □□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□ □□ □□ □□□□ □□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□ □□□ □□□□ □□□□□ □□□ □□□□□
  - ✓ □□□□□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□ □□ □□□□□□ □□□□ □□□ □□□ □□□□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□ □□□□□□ □□ □□□□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□
  - ✓ □□□□ □□□□□□ □□ □□□□□ □□□□□□□□ □□ □□□□
- □□□ □□□ □□□□ □□□ □□□□□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□ □□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□ □□□□ □□□□□ □□□□ □□□□ □□□□□□ □□□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□□□ □□□ □□□ □□□□ □□□□□□□

o በሚኒስትሮች ምክር ቤት በሚወጣ የተጨማሪ እሴት ታክስ ደንብ የውጭ አቅራቢ የታክስ ማስታወቂያውን እና የተጨማሪ እሴት ታክስ ክፍያን በውጭ ምንዛሬ እንዲፈጽም ሊፈቅድ ይችላል፡፡
o ለዚህ ድንጋጌ አፈጻጸም ‹‹የውጭ ሀገር አቅራቢ›› ማለት፡-
– የታክስ አዋጁ አንቀጽ ፳፫ (፪) ፊደል ተራ (ሐ) ተፈጻሚ የሚሆንበት
በኤሌክትሮኒክ ዘዴ የሚታዘዝ እቃ አቅራቢ፤ ወይም
– የታክስ አዋጁ አንቀጽ ፳፬ (፪) ፊደል ተራ (ሐ) ተፈጻሚ የሚሆንበት ከሩቅ
የሚሰጥ አገልግሎት አቅራቢ፤
– የታክስ አዋጁ አንቀጽ ፳፫ (፫) እና (፳፭) ተፈጻሚ የሚሆንበት የኤሌክትሮኒክ ማከፋፈያ ገበያ አስተዳዳሪ የሆነ ሰው ነው።

